

Mervi Tolonen

Vastavalmistuneiden urapolut 2009

**Vuosina 2007 – 2008 valmistuneiden Talentian
jäsenten sijoittuminen työelämään**

**Sosiaalialan korkeakoulutettujen ammattijärjestö Talentia ry
Helsinki 2009-10-05 ISSN 1456-330**

TIIVISTELMÄ

Talentia on selvittänyt vuosina 2007 - 2008 valmistuneiden jäsentensä sijoittumista työelämään. Urapolku selvityksestä käy ilmi, että sosiaalialalla on hyvä työllisyystilanne, sillä vastavalmistuneet työllistyvät ripeästi valmistumisensa jälkeen. Sosiaalityöntekijöistä on edelleen pulaa, joten aloituspaikkoja tulisi lisätä nopeammin ja tehtävä rakenteiden uudistamista olisi jatkettava.

Yliopistosta valmistuttiin aiempaa vanhempina ja ammattikorkeakoulusta puolestaan nuorempina kuin vuonna 2007. Yliopistosta valmistuneiden keski-ikä kasvoi yli 3 vuodella ollen näin 34 vuotta. Ammattikorkeakoulusta valmistuttiin reilua vuotta nuorempina keski-ikä ollessa 27 vuotta.

Kysely toteutettiin sähköpostilla 1478 järjestön jäsenelle, joista 731 henkilöä vastasi kyselyyn. Vastausprosentti oli 49,5. Edellinen selvitys toteutettiin vuonna 2007.

Koulutuksella hyvät valmiudet työelämään

Sosiaalialaa opiskelevien keskuudessa on yleistä tehdä palkkatyötä opintojen ohella. Vastaajista kolme neljäsosaa oli tehnyt oman alansa töitä opiskeluaikana. Monella oli jo aiemmin hankittu sosiaalialan ammatti, joka mahdollisti pääsyn alan tehtäviin.

Vastaajat kokivat että koulutus antaa hyvät valmiudet työelämään, sillä työttömyyden syyksi ei nähty puuttuvia työelämävalmiuksia. Vastaajien luottamus työllistymiseen oli vahva. Eniten tietoa työmarkkinoista vastaajat saivat opetusjaksojen aikaisista työ- ja harjoittelupaikoista.

Sosiaalialan työllisyystilanne on hyvä ja vastavalmistuneista 86 prosenttia sai työpaikan heti tai kuukauden sisällä tutkinnon suorittamisesta. Työllisyystilanne on parantunut joka vuosi. Työllistyneiden osuus sosiaalialan työvoimasta oli huomattavasti suurempi kuin maassa keskimäärin. Epätarkoituksenmukainen sijoittuminen oli merkittävästi vähentynyt.

Yliopistosta sosiaalityö pääaineena valmistuneista 80 prosenttia työllistyi sosiaalityöntekijäksi tai vastaavaksi sosiaalityöntekijäksi. Sosionomien tehtävänimikkeiden kirjo on runsas. Sosionomeista (AMK) 18 prosenttia työskenteli ensimmäisessä työpaikassaan vastaavana ohjaajana. Määrällistä nousuaan on jatkanut sosiaaliohjaajan tehtävä, johon sosionomeista oli sijoittunut 7 prosenttia.

Uusia nimikkeitä ovat avotukipalvelun ohjaaja, omaisneuvoja, työnsuunnittelija ja urasuunnittelija. Kuten aiemmissakin selvityksissä on käynyt ilmi, vastavalmistuneet eivät sijoitu vanhustyöhön ja kotipalveluun, vaikka juuri näissä tarvitaan lisää henkilöstöä, mutta sosiaalialan osaamista ei osata näissä vielä tarpeeksi hyödyntää.

Määräaikaiset työsuhteet ovat edelleen yleisiä sosiaalialalla. Määräaikaisten työsuhteiden osuus on kuitenkin vähentynyt, sillä edellisestä kyselystä määrä on tippunut 6 % ollen nyt 51 %. Eniten määräaikaisissa työsuhteissa työskenteli lastentarhanopettajia (75%).

Sosiaalialan ammattilaiset kokevat työnsä yhteiskunnallisesti arvokkaaksi ja tärkeäksi. Ilonaiheita tuottaa erityisesti työn tuoma vastuu ja itsenäisyys. Työhyvinvoinnin merkitys näkyy vastauksissa. Puolet vastaajista koki työtä olevan liikaa ja 42 prosenttia koki työnsä henkisesti liian kuormittavaksi. Kollegoiden tuki koettiin tärkeäksi, sillä 75 prosenttia vastaajista koki saavansa riittävästi tukea työyhteisöstään

Palkkauksessa tapahtunut kehitystä

Sosiaalialan palkkauksessa on tapahtunut myönteistä kehitystä viime vuosina, mutta silti se ei ole vielä muiden korkeakoulutettujen palkansaajien tasolla. Vastavalmistuneen sosiaalityöntekijän palkkaus oli noussut 304 eurolla ja johtavan sosiaalityöntekijän 400 eurolla edelliseen selvitykseen verrattuna. Ammattikorkeakoulututkinnon suorittaneiden keskiansio oli 2026 euroa kuukaudessa. Kahden vuoden takaiseen selvitykseen verrattuna ansio oli noussut 234 eurolla. Edelleen keskipalkka jää alle suomalaisen keskipalkan, joka vuonna 2009 oli noin 2959 euroa kuukaudessa.

SISÄLLYS

1. JOHDANTO.....	5
2. SELVITYKSEN TOTEUTUS.....	6
3. SELVITYKSEEN OSALLISTUNEIDEN TAUSTATIEDOT	6
3.1 Miesten osuus pysynyt samana sosiaalialalla	6
3.2 Korkeakouluista sosiaalialan asiantuntijatehtäviin	7
3.3 Vastavalmistuneet asuvat Etelä-Suomessa	8
3.4 Lähes puolella vähintään kaksi tutkintoa	9
3.5 Opiskeluaikainen työssäkäynti yleistä	10
4. VASTAVALMISTUNEET TYÖMARKKINOILLA.....	11
4.1 Ensimmäinen työpaikka löytyi helposti.....	11
4.2 Työttömyysjaksot edelleen vähentyneet	13
4.3 Määräaikaiset tehtävät yleinen työttömyyden syy	14
4.4 Koulutus antaa hyvät valmiudet työelämään	17
4.5 Luottamus työllistymiseen vahva.....	19
4.6 Harjoittelujaksoilta eniten tietoa työmarkkinoista	20
4.7 Vastavalmistuneen ensimmäinen työtehtävä	21
5. TILANNE TYÖMARKKINOILLA KESÄKUUSSA 2009	23
5.1 Vastavalmistuneiden työllisyys erittäin hyvä	23
5.2 Työpaikat keskittyvät suurille paikkakunnille	23
5.3 Vastavalmistuneiden urakehitys käyntiin	24
5.4 Aikaansa kuvaavat ammatit	25
5.5 Kuntasektori edelleen suurin työllistäjä.....	26
5.6 Määräaikaiset tehtävät vähentyneet	27
5.7 Kokemukset määräaikaisista työpaikoista	30
5.8 Vastavalmistuneet arvostavat omaa työtään	33
5.9 Työhyvinvointia koskevat väittämät.....	38
5.10 Yhteiskunta ei edelleenkään arvosta sosiaalialan työtä	41
5.11 Työtehtävien vaatavuustaso vastaa koulutusta	43
5.12 Palkkauksessa on tapahtunut muutosta	44
6. TULEVAISUUDEN SUUNNITELMIA	46
6.1 Sosiaaliala on hyvä ala.....	46
6.2 Osaamisen kehittäminen kiinnostaa.....	47
6.3 Vastavalmistuneet tyytyväisiä suorittamiinsa tutkintoihin	48
7. JOHTOPÄÄTÖKSIÄ	48

1. JOHDANTO

Sosiaalialan tehtävänä on tuottaa ihmiselle hyvää elämää. Yhteiskunnassa tapahtuvat muutokset heijastuvat nopeasti sosiaalialan työhön. Tarvitaan ammattihenkilöitä, jotka pystyvät havaitsemaan, tutkimaan, kehittämään ja toteuttamaan palveluja ja tehtäviä, joilla voidaan edesauttaa kansalaisten hyvinvointia ja parantaa heidän elämäntilanteitaan. Sosiaaliala investoi ihmiseen ja hänen ympäristöönsä sekä yhteiskuntaan.

Yhteiskunnassa tapahtuneiden muutosten myötä sosiaalialan korkeakoulutettujen työmarkkinat ovat laajentuneet perinteisten sektoreiden ulkopuolelle. Tästä kertoo vastavalmistuneiden sijoittuminen uusille aloille. Uudet tehtävänimikkeet kertovat ammattien muutoksista, tulevaisuuden tekijöistä.

Sosiaalialan korkeakoulutettujen ammattijärjestö Talentiassa on 21 000 jäsentä. Jäsenistö toimii erilaisissa asiantuntija- ja esimiestehtävissä julkisella, yksityisellä ja kolmannella sektorilla. Edunvalvontansa tueksi järjestö on 1990-luvulta lähtien selvittänyt kahden vuoden välein vastavalmistuneiden jäsentensä sijoittumista työmarkkinoille. Tähän raporttiin on koottu keskeiset tulokset kyselystä, joka suunnattiin vuosina 2007 ja 2008 tutkintonsa suorittaneille jäsenille.

2. SELVITYKSEN TOTEUTUS

Urapolku-selvityksen tavoitteena on tuottaa tietoa Talentian vastavalmistuneiden jäsenten määrällisestä ja laadullisesta sijoittumisesta työmarkkinoille. Jäsenten määrällinen sijoittuminen kertoo työllistymisasteen ja laadullinen sijoittuminen millaisissa tehtävissä henkilö toimii. Erityisenä kiinnostuksen kohteena on vastavalmistuneiden työllistyminen uusille tehtäväalueille. Kysely tehtiin kesäkuussa 2009. Ajankohta antaa hyvän kuvan työllistymisestä, koska edellisen vuoden lopussa valmistuneet ovat ehtineet hakeutua työmarkkinoille.

Selvitys toteutettiin webropol -kyselynä. Jokaiselle vuosina 2007 ja 2008 valmistuneelle järjestön jäsenelle lähetettiin sähköpostitse viesti, jossa kerrottiin selvityksestä ja annettiin osoite, jossa voi täyttää kyselylomakkeen. Sähköinen kirje meni perille 1 478 henkilölle. Määräaikaan mennessä lomakkeen täytti 731 henkilöä, vastausprosentti oli 49,5. Uusintakyselyyn ei katsottu olevan tarvetta.

3. SELVITYKSEEN OSALLISTUNEIDEN TAUSTATIEDOT

3.1 Miesten osuus pysynyt samana sosiaalialalla

Sosiaaliala on edelleen hyvin naisvaltainen. Useita vuosia jatkunut miesten osuuden kaventuminen pysähtyi kaksi vuotta sitten ja oli lähes edellisen kyselyn tasolla. Selvityksen kohdejoukkoon kuuluneesta 731 vastaajasta oli miehiä 3,9 % ja naisia 96,1 %. Kaksi vuotta sitten miesten osuus oli 4 %, vuonna 2005 3 % ja vuonna 2003 3,2 %.

Kyselyä tehdessä vastaajien valmistumisesta oli kulunut viidestä kuukaudesta runsaaseen kahteen vuoteen. Vastaajien keski-ikä oli 30 vuotta (2007 29 vuotta, 2005 28,2 vuotta ja 2003 27,8). Yliopistotutkinnon

suorittaneiden keski-ikä oli 34 vuotta, kaksi vuotta aiemmin se oli 30,8 vuotta ja vuonna 2005 30,5 vuotta. Yliopistosta valmistuneiden keski-ikä nouseminen johtuu siitä, että tutkinnon sai suorittaa vanhojen vaatimusten mukaan vuoden 2008 heinäkuun loppuun mennessä.

Ammattikorkeakoulusta valmistuneet olivat aiempaa nuorempia, keski-ikä oli 27 vuotta, kaksi vuotta sitten 28,6 ja vuonna 2005 28 vuotta.

3.2 Korkeakouluista sosiaalialan asiantuntijatehtäviin

Sosiaalialan asiantuntija- ja johtotehtäviin tullaan kahden korkeakouluväylän kautta. Kuudesta yliopistosta valmistuu sosiaalityötä pääaineena opiskelleita valtiotieteiden/yhteiskuntatieteiden maistereita. Helsingin yliopistossa järjestettävästä ruotsinkielisestä koulutuksesta tutkintonimike on politics magister.

Sosionomin (AMK), geronomin (AMK) ja kuntoutuksen ohjaajan (AMK) tutkinnon voi opiskella 21 ammattikorkeakoulussa sosiaalialan, vanhustyön sekä kuntoutuksen ohjauksen ja suunnittelun koulutusohjelmissa. Kolmesta ruotsinkielisestä ammattikorkeakoulusta valmistuvilla on tutkintonimike socionom (YH).

Kyselyyn vastanneista 16 % oli suorittanut yliopistossa ylemmän korkeakoulututkinnon sosiaalityö pääaineena. Muun ylemmän yliopistotutkinnon oli suorittanut 1,4 % vastaajista. Useimmilla näistä henkilöistä on sosiaalityön opinnot, mutta ei pääaineopintoina, vaan aiemman kelpoisuusasetuksen tarkoittama riittävä sosiaalityön koulutus. Alemman yliopistollisen tutkinnon (politics kandidat) suorittaneita oli 1,2 %. Ammattikorkeakouluista valmistuneita sosionomeja oli vastaajista 78,2 %, ja kuntoutuksen ohjaajia 1 %. Geronomien (AMK) ja yhteisöpedagogien (AMK) osuus jäi alle yhden prosentin. Sosionomin (ylempi AMK) tutkinnon oli suorittanut 1,5 % vastaajista. Yksi vastaaja oli suorittanut sosiaalityön ammatillisen lisensiaattitutkinnon (VTL/YTL). Koska muutamat ryhmät ovat

kooltaan pieniä, on ne tuloksissa yhdistetty vastaavaan suurempaan ryhmään.

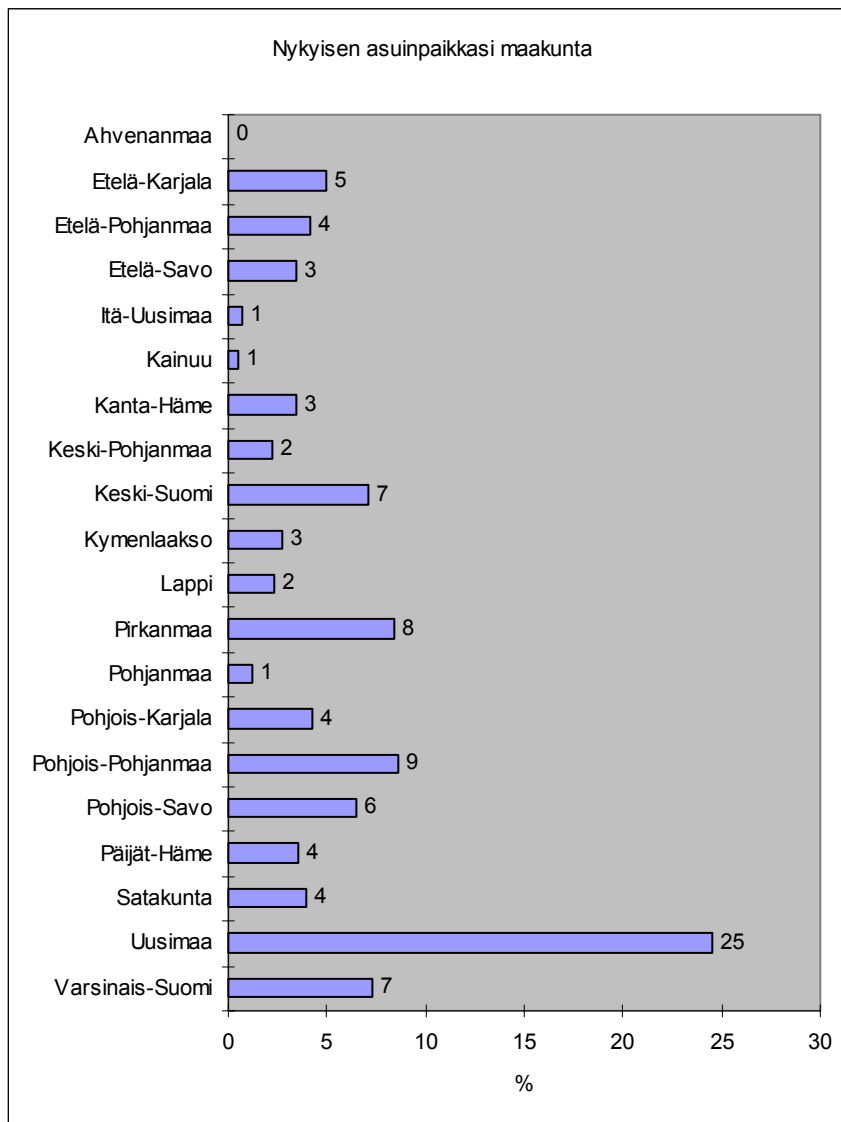
Maistereista 71 % oli suorittanut tutkinnon vuonna 2008. Vanhojen tutkintovaatimusten umpeutumisen lisäksi myös sosiaalihuollon kelpoisuuslaki (L 272/2005) edellytti, että vanhan kelpoisuusasetuksen (A 804/1992) mukaisilla opintovaatimuksilla tuli tutkinto suorittaa vuoden 2008 heinäkuun loppuun mennessä, jotta tutkinnon suorittaja sai sosiaalityöntekijän kelpoisuuden. Sosionomin (AMK) tutkinnot jakautuivat tasaisesti vuosille 2007 ja 2008.

3.3 Vastavalmistuneet asuvat Etelä-Suomessa

Sosiaalialan ammattikorkeakouluista suurin osa sijaitsee Etelä-Suomessa, johon myös väestö ja työpaikat ovat keskittyneet. Sosiaalityön koulutusta järjestävät yliopistot sijaitsevat tasaisesti ympäri maata. Vastaajista 25 % asui Uudellamaalla (ml. Itä-Uusimaa). Osuus on pysynyt samana edellisiin vuosiin verrattuna. Maakunta on kuitenkin jonkin verran vetänyt puoleensa, sillä vastavalmistuneista 22 % oli opiskellut tutkinnon Uudellamaalla. Seuraavaksi eniten vastaajia asui Pohjois-Pohjanmaalla (9 %), Pirkanmaalla (8 %) Keski-Suomessa (7 %) ja Varsinais-Suomessa (7 %). Myös nämä maakunnat ovat saaneet muuttovoittoa.

Vastavalmistuneiden ammattikorkeakoulututkinnon suorittaneiden liikkuvuus on pysynyt ennallaan. Aiemmin yliopistotutkinnon suorittaneet jäivät yleensä opiskelumaakuntaansa. Nyt näistä lähes neljännes asui Uudellamaalla. Muuttoluvut eivät kuitenkaan kerro sitä, onko opintonsa päättäneiden pitänyt lähteä etsimään työpaikkaa kauempaa, vaan ennemminkin siitä, että sosiaalialalle kouluttautuneilla on hyvät työmarkkinat.

Kuvio 1 Nykyisen asuinpaikan maakunta

3.4 Lähes puolella vähintään kaksi tutkintoa

Valtioneuvoston hyväksymän koulutuksen ja tutkimuksen kehittämissuunnitelmassa vuosille 2007 – 2012 on asetettu tavoitteeksi, että aiempaa suurempi osa ammatillisen tutkinnon suorittaneista etenisi korkea-asteelle. Sosiaalialalla on ollut yleistä jatkaa opintoja asteelta toiselle. Käytännössä tämä saattaa kuitenkin merkitä pitkiä opintopolkuja.

Vuosina 2007 ja 2008 valmistuneista 43 %:lla oli myös ammatillinen tai korkeakoulututkinto ennen nykyistä tutkintoa. Näin oli yli puolella yliopistossa

tutkintonsa suorittaneista ja 41 %:lla ammattikorkeakoulutuksen saaneista. Talentia on kantanut huolta siitä, että sosiaalialalla joudutaan työllistymisen ja paremman palkan toivossa keräämään tutkintoja, mikä ei ole koulutuspoliittisesti eikä aina inhimillisesti toivottavaa.

Yliopistotutkinnon suorittaneista 16 %:lla oli sosionomin (AMK) tutkinto. Osuus on viisi prosenttiyksikköä suurempi kuin kaksi vuotta sitten. Alan opistotutkinnon oli suorittanut 12 % ja alan kouluasteen tutkinnon 6 %. Muun tutkinnon suorittaneita oli 24 %. Tämä ryhmä oli kirjava, eniten oli sosiaalihuoltajia ja sairaanhoitajia. Maistereista 8 % oli suorittanut ennen nykyistä tutkintoa kaksi ammatillista tai korkeakoulututkintoa.

Viidesosa sosionomeista (AMK) oli suorittanut aiemmin kouluasteen tutkinnon ja 5 % sosiaalialan opistotutkinnon. Nämä osuudet ovat hieman muuttuneet kaksi vuotta sitten tehdystä selvityksestä. Tuolloin alan kouluasteen tutkinnon oli suorittanut neljäsosa ja opistotutkinnon 2 %. Muun alan tutkinto oli 17 %:lla vastavalmistuneista sosionomeista (AMK). Osuus on vakiintunut ja ollut samalla tasolla useita vuosia. Muun alan tutkinnoista yleisin oli liiketaloudellinen tutkinto. Sosionomeista 4 % oli suorittanut ennen nykyistä tutkintoa kaksi ammatillista tutkintoa.

Vaikka sosiaalialan opistotutkinnon suorittaneiden määrä on noussut sosionomikoulutuksessa, näyttää siltä että valtaosa halukkaista on jo ehtinyt päivittää tutkintonsa ammattikorkeakoulututkinnoksi. Mahdollista on myös, että oppilaitokset ovat tehneet linjavalintansa eivätkä enää tarjoa opistotutkinnon suorittaneille sosionomin (AMK) tutkintoon tähtäävää opetusta samassa määrin kuin ennen.

3.5 Opiskeluaikainen työssäkäynti yleistä

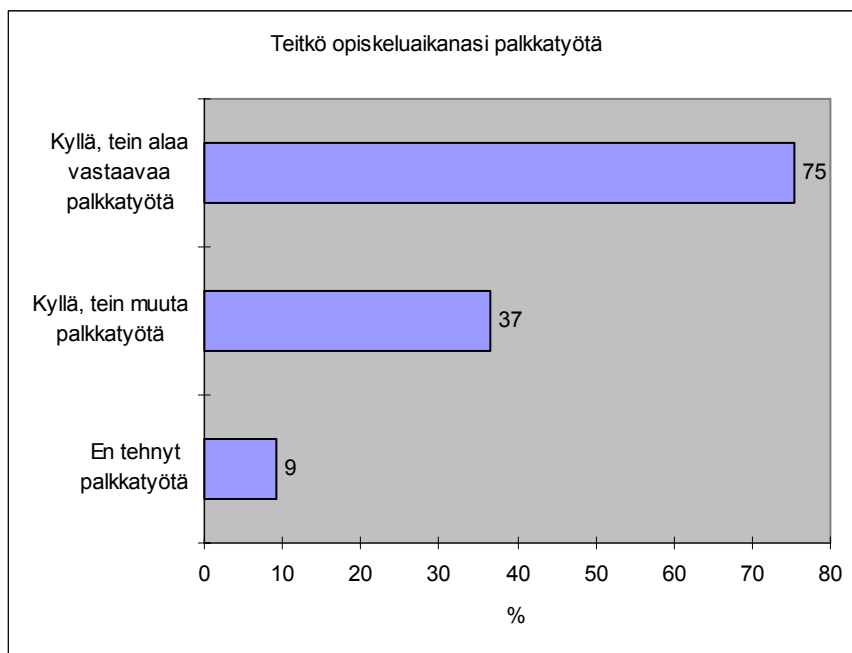
Opiskeluaikainen työssäkäynti on yleistä. Monelle työssäkäynti on toimeentulon vuoksi välttämätöntä, toiset puolestaan hankkivat alan työkokemusta varmistaakseen työllistymisensä tulevaisuudessa.

Sosiaalialan opiskelijat käyvät aiempaa enemmän työssä, ja etenkin alan tehtävissä työskentelevien määrä on noussut edellisistä selvityksistä.

Kolme neljäsosaa oli tehnyt alaa vastaavaa palkkatyötä opintojen ohella. Sosionomeista (AMK) 71 % oli ollut alan tehtävissä opiskeluaikana. Sosiaalityön yliopistotutkinnon suorittaneista peräti 93 % oli ollut alaa vastaavassa palkkatyössä. Työssäkäynnin suurta määrää selittää se, että osalla on jo hankittu sosiaalialan ammatti, mikä mahdollisti pääsyn alan tehtäviin.

Muuta palkkatyötä ilmoitti tehneensä 37 %. Tässä luvussa ovat mukana myös ne, jotka tekivät oman alan töiden lisäksi muita töitä. Vain 9 % vastaajista ei ole ollut palkkatyössä opintojensa ohella.

Kuvio 2 Opiskeluaikainen työssäkäynti

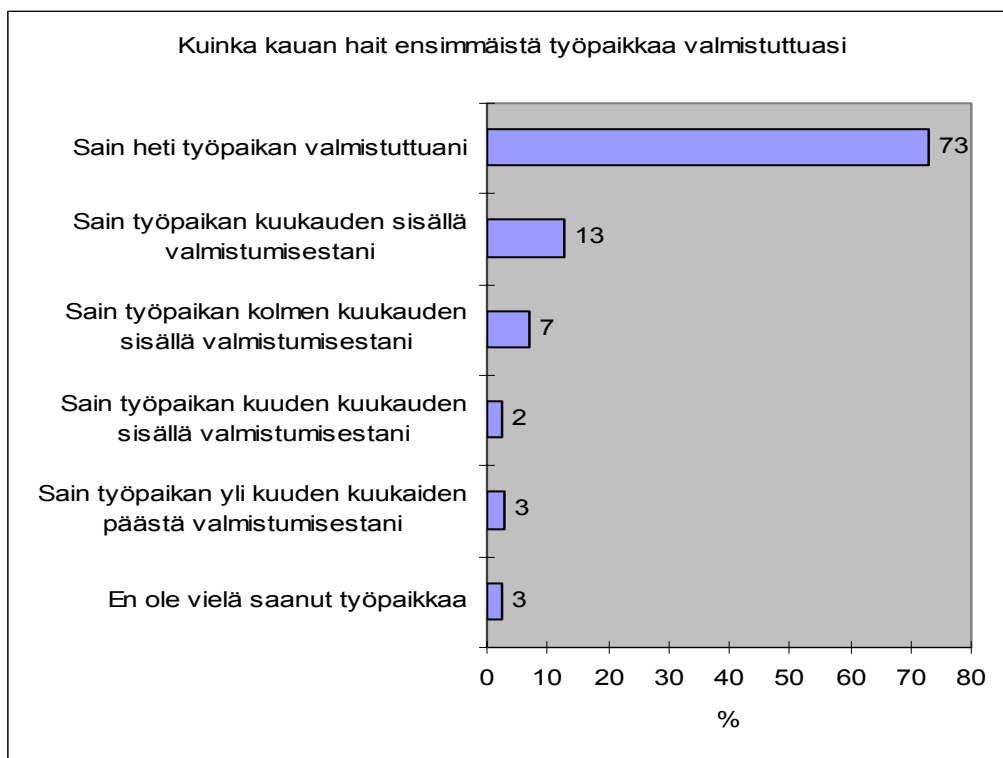
4. VASTAVALMISTUNEET TYÖMARKKINOILLA

4.1 Ensimmäinen työpaikka löytyi helposti

Vastavalmistuneiden työllistymistä on arvioitu sen mukaan, miten pian tutkinnon jälkeen on löytynyt työpaikka ja kuinka pitkä työttömyysjakso on

kertynyt ennen ensimmäisen työpaikan löytymistä. Sosiaalialan työllisyystilanne on hyvä. Vastavalmistuneista 86 % sai työpaikan heti tai kuukauden sisällä tutkinnon suorittamisesta. Työllisyystilanne on jatkuvasti parantunut, sillä vuonna 2007 vastaava luku oli 77 %, vuonna 2005 74 % ja siitä kaksi vuotta aiemmin 73 %.

Kuvio 3 Työnhaku ensimmäiseen työpaikkaan

Vastavalmistuneiden työllistymisessä kolme kuukautta on yleisesti se raja, johon mennessä suurimmalla osalla oletetaan olevan työpaikka. Kolmen kuukauden sisällä valmistumisesta oli työllistynyt 93 %. Kaksi vuotta sitten kolmen kuukauden sisällä oli työllistynyt 89 % ja vuonna 2005 87 %. Yli puoli vuotta työpaikan löytymiseen oli mennyt 3 %:lla vastaajista (vuonna 2007 3 %, vuonna 2005 4 % ja vuonna 2003 lähes 7 %). Kolme prosenttia ei ollut vielä saanut työpaikkaa. Osuudessa on henkilöitä, jotka ovat valmistuneet vuoden 2008 lopussa ja joiden valmistumisesta kyselyhetkeen oli kulunut runsas viisi kuukautta.

Sosiaalityön maistereista 92 %:lla oli työpaikka kuukauden sisällä ja 95 % oli työllistynyt kolmen kuukauden sisällä valmistumisesta. Kuukauden sisällä työllistyneiden osuus on pysynyt samana kuin edellisessä selvityksessä. Kolmen kuukauden sisällä työllistyneiden osuus oli laskenut kahdella prosenttiyksiköllä. Lähes kaikki olivat työllistyneet puolen vuoden sisällä.

Vastavalmistuneista sosionomeista (AMK) 84 % työllistyi kuukauden sisällä ja kolmen kuukauden sisällä 92 %. Vain 2,4 % oli etsinyt ensimmäistä työpaikkaa yli kuusi kuukautta.

Opiskeluaikainen työssä käynti on edesauttanut sijoittumista työmarkkinoille, joskin ero vain opiskeluun keskittyneisiin on kaventunut aiempiin vuosiin verrattuna. Opiskeluaikana alan palkkatöissä olleista työllistyi kuukauden sisällä 90 % ja kolmen kuukauden sisällä 94 %. Kun tähän lisätään muussa palkkatyössä käyneet, työllistyi näistä ryhmistä 91 % kuukauden sisällä valmistumisesta ja kolmen kuukauden sisällä 96 %. Ne, jotka eivät ole olleet palkkatyössä opiskeluaikana joutuivat etsimään työpaikkaa pisimpään. Näistä kuukauden sisällä oli työllistynyt 68 %. Kolmen kuukauden päästä töissä oli 82 %.

4.2 Työttömyysjaksot edelleen vähentyneet

Nopea työllistyminen valmistumisen jälkeen antaa myönteisen kuvan sosiaalialan työllisyydestä. Se ei kuitenkaan kerro koko totuutta. Kuva tarkentuu, kun katsotaan, kuinka monella on ollut työttömyysjaksoja. Sosionomeista (AMK) 38 % ja sosiaalityön maistereista 12 % oli kokenut työttömyyden. Työttömyysjaksot ovat yleensä olleet alle kolmen kuukauden mittaisia.

Työllisyystilanne on parantunut jatkuvasti edellisiin vuosiin verrattuna. Yliopistotutkinnon suorittaneista 21 %:lla ja sosionomeista (AMK) 43 %:lla oli

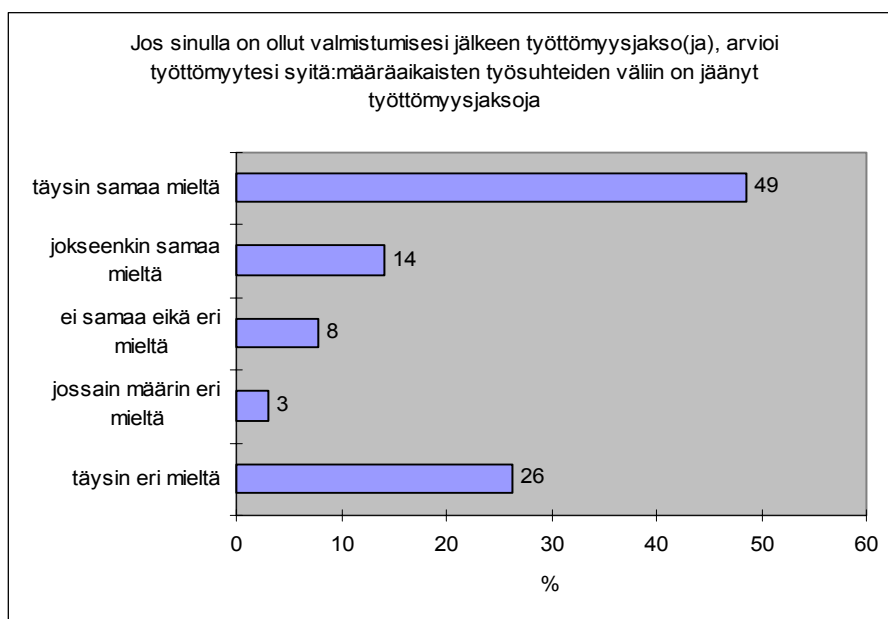
ollut työttömyyskokemuksia vuonna 2007. Neljä vuotta sitten yliopistotutkinnon suorittaneista kolme kymmenestä ja sosionomeista puolet oli ollut työttömänä.

Opiskeluaikaisella työssäkäynnillä on ollut vaikutusta vastavalmistuneiden työttömyyteen. Opiskeluaikana alan palkkatyössä olleista 25 %:lla oli kokemusta työttömyydestä. Muuta palkkatyötä tehneistä vastaava luku oli 50 %. Henkilöistä, jotka eivät olleet palkkatyössä opintojen ohella, 59 % oli ollut jossain vaiheessa työttömänä.

4.3 Määräaikaiset tehtävät yleinen työttömyyden syy

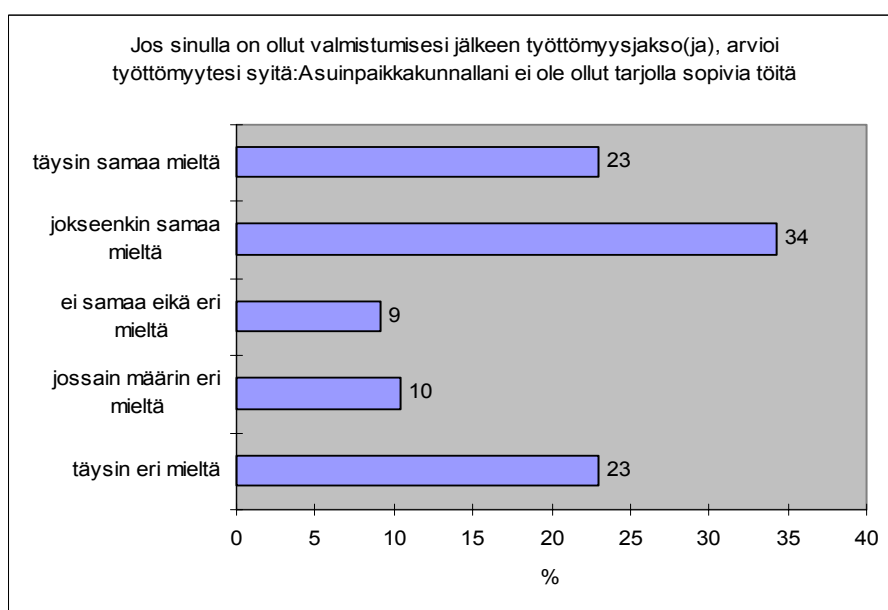
Työttömyyden kohdanneita pyydettiin itse arvioimaan väittämien perusteella syitä työttömyyteensä. Vastavalmistuneilla on yleensä määräaikaisia työsuhteita, mikä kasvattaa riskiä joutua työttömäksi. Ei siis ole yllättävää, että sosionomeista (AMK) 65 % oli täysin tai jossain määrin sitä mieltä, että määräaikaiset työsuhteet vaikuttivat työttömyysjaksojen syntyyn. Osuus on kahdella prosenttiyksiköllä noussut kahden vuoden takaisesta tilanteesta. Sosiaalityön maistereista 43 % oli samaa mieltä tästä väittämästä. Näillä määräaikaisten työsuhteiden vaikutus työttömyyteen oli hieman pienempi kuin kaksi vuotta sitten.

Kuvio 4 Määräaikaisten työsuhteiden väliin on jäänyt työttömyysjaksoja

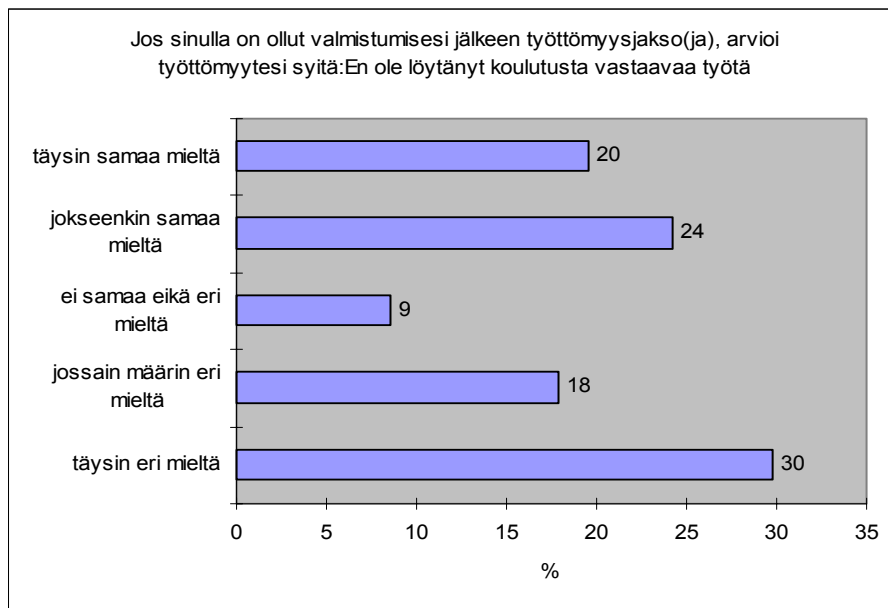
Sosiaalityön maistereiden mielestä yleisin syy työttömyysjaksoihin oli se, ettei asuinpaikkakunnalla ole ollut tarjolla sopivia töitä. Täysin tai jossain määrin samaa mieltä oli 62 % sosiaalityön maistereista ja 57 % sosionomeista (AMK). Ylemmän ammattikorkeakoulututkinnon suorittaneilla sosionomeilla tämä oli yleisin syy työttömyyteen.

Kuvio 5 Asuinpaikkakunnalla ei ole ollut tarjolla sopivia töitä

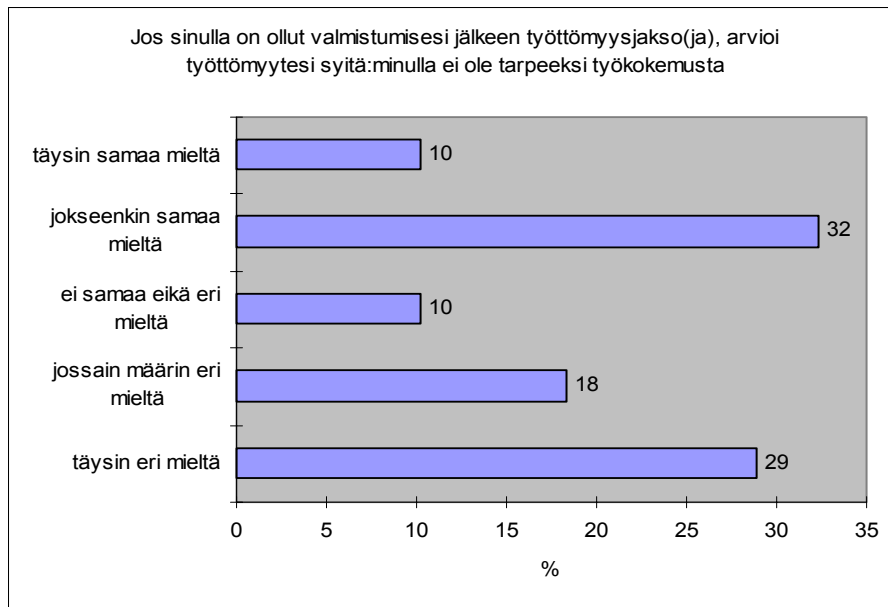
Se, ettei asuinpaikalla ole ollut tarjolla sopivia töitä on samaa sukua väittämälle, ettei ole ollut tarjolla koulutusta vastaavaa työtä. Työttömyyden kohdanneista sosiaalityön maistereista 46 % ja sosionomeista (AMK) 43 % oli täysin tai jossain määrin samaa mieltä, ettei ollut löytänyt koulutusta vastaava työtä. Vuonna 2007 samalla tavalla ajatteli kolmannes sosiaalityön maistereista ja 60 % sosionomeista (AMK).

Kuvio 6 Ei ole löytynyt koulutusta vastaavaa työtä

Työkokemuksen puute ei ole enää yhtä merkittävä syy työttömyyteen kuin aiemmin. Tätä selittää hyvä työllisyystilanne. Sosionomeista (AMK) 43 % ja sosiaalityön maistereista 30 % oli täysin tai jossain määrin samaa mieltä riittämättömästä työkokemuksesta. Kaksi vuotta sitten oli samaa mieltä kuusi kymmenestä sosionomista (AMK) ja neljä kymmenestä sosiaalityön maisterista.

Kuvio 7 Ei ole riittävästi työkokemusta

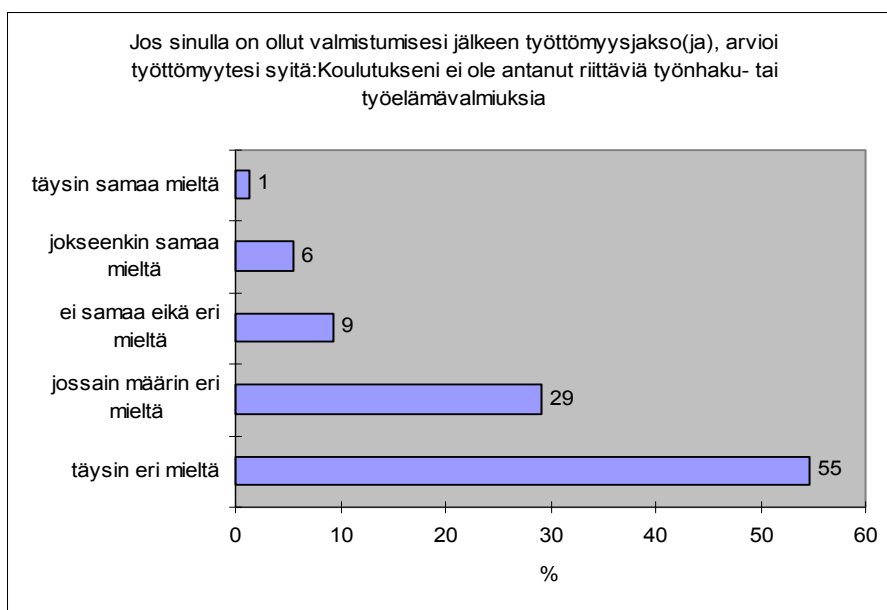

4.4 Koulutus antaa hyvät valmiudet työelämään

Vastavalmistuneet ovat saaneet koulutuksessa hyvät valmiudet työelämään, Tämä käy ilmi esitetyn väittämän perusteella. Työttömyyden kohdanneille esitettiin väite, ettei koulutus ole antanut riittäviä työnhaku- tai työelämävalmiuksia. Vastajat olivat toista mieltä, sillä 7 % oli täysin tai jossain määrin samaa mieltä väittämän kanssa. Sosiaalityön maistereista yksikään ei pitänyt työttömyyden syynä puuttuvia työelämävalmiuksia.

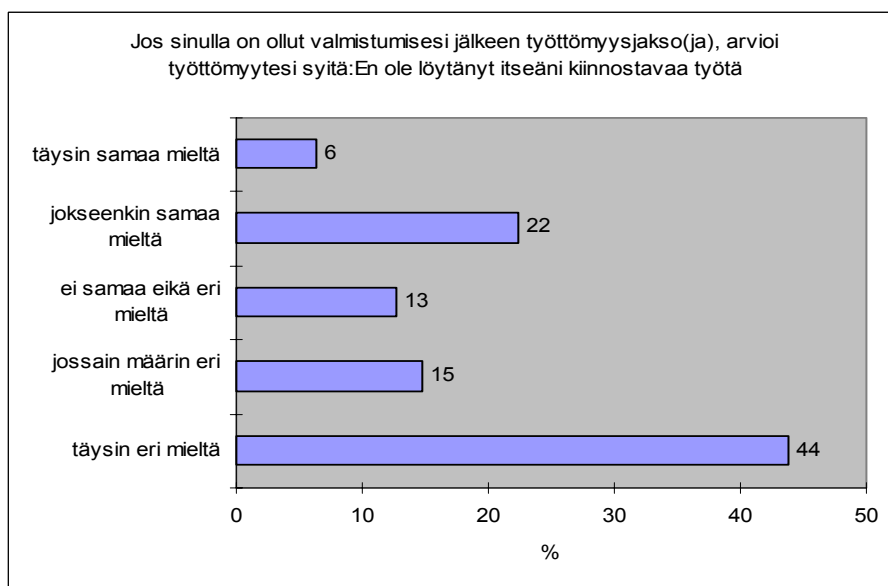
Työelämävalmiudet koostuvat monista tekijöistä. Niitä tulee koulutuksesta ja harjoittelupaikoista, mutta niitä kertyy myös Talentian järjestämistä työelämätilaisuuksista ja luennoilta.

Kuvio 8 Koulutus ei antanut riittäviä työnhaku- tai työelämävalmiuksia

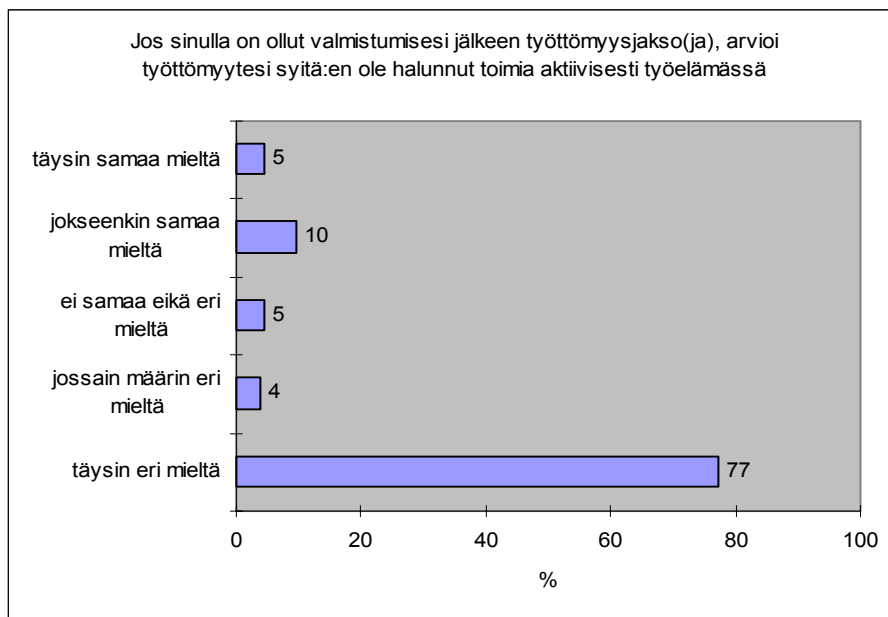
Vastaajien mielipiteet jakautuivat näkemyksistä, kun esitettiin väittämä, ettei ole löytynyt itseään kiinnostavaa työtä. Sosiaalityön maistereista 38 % oli täysin tai jossain määrin samaa mieltä. Sosionomeista (AMK) 28 % yhtyi väittämään. Kun vertaa aiempiin selvityksiin, näkemykset kiinnostavan työn puutteesta ovat vähentyneet ja erot näkemyksissä kaventuneet.

Kuvio 9 Ei ole löytynyt itseä kiinnostavaa työtä

Suurin osa vastavalmistuneista haluaa saada työpaikan. Niinpä väittämästä, ettei ole halunnut toimia aktiivisesti työelämässä, oltiin yleensä eri mieltä. Työttömyyden kohdanneista sosionomeista (AMK) 12 % oli väittämän kanssa samaa mieltä. Sosiaalityön maistereista kuitenkin 38 % allekirjoitti väittämän. Prosenttiosuudet ovat pysyneet samana kahden vuoden takaiseen tilanteeseen verrattuna.

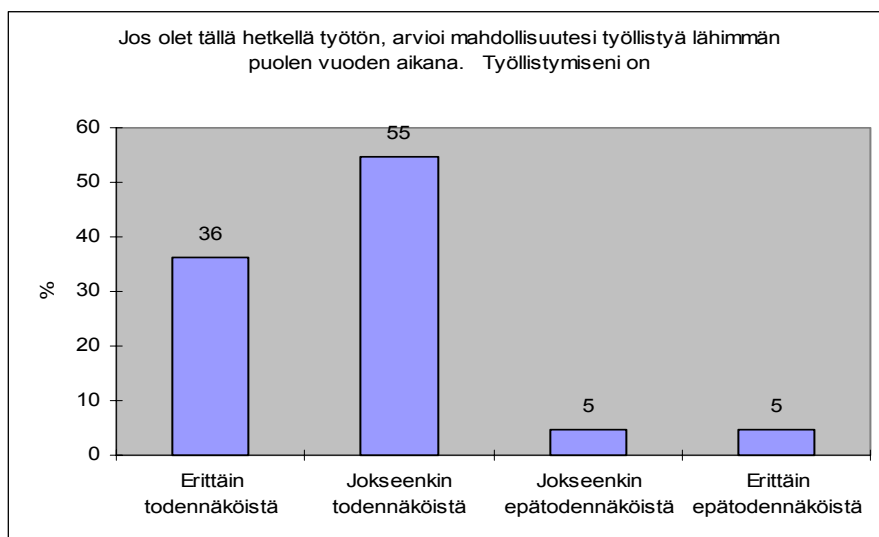
Kuvio 10 Ei ole halunnut toimia aktiivisesti työelämässä

4.5 Luottamus työllistymiseen vahva

Luottamus työllistymiseen on vahva, vaikka moni onkin kokenut työttömyysjaksoja. Sosiaalityön maistereista kaikki uskoivat työllistyvänsä lähimmän puolen vuoden aikana. Viisi prosenttia sosionomeista (AMK) piti kuitenkin työllistymistään erittäin epätodennäköisenä.

Kuvio 11 Arvio työllistymisestä lähimmän puolen vuoden aikana

Korkeasti koulutetut ovat yleensä muuta väestöä valmiimpia muuttamaan työn perässä paikkakunnalta toiselle. Kaikilta kysyttiin muuttovalmiutta. Vastavalmistuneista 32 % antoi myöntävän vastauksen, 38 % olisi kieltäytynyt toiselle paikkakunnalle muutosta, 30 % ei osannut sanoa muuttoasiaan mielipidettään. Sosiaalityön maisterit (35 %) olivat valmiimpia muuttamaan kuin sosionomit (AMK) (31 %). Valmius muuttaa paikkakuntaa on pysynyt ennallaan vuoden 2007 selvityksestä, mutta on sitä aiempiin vuosiin verrattuna vähentynyt. Vuonna 2005 oli halukkaita 34 % ja vuonna 2003 38 %.

4.6 Harjoittelujaksoilta eniten tietoa työmarkkinoista

Tietomäärä työmarkkinoista kasvaa vähitellen opiskeluaikana. Vastaajia pyydettiin merkitsemään lähteet, joista saivat eniten tietoa työelämästä. Parhaimmiksi tietolähteiksi nousivat käytännön opetusjakson työ- ja harjoittelupaikat, jonka mainitsi 63 % vastaajista. Prosenttiosuus on liki sama kuin vuonna 2007.

Tutkinnoittain tarkasteltuna tietolähteen tärkeysjärjestys muuttui. Sosionomeista (AMK) 68 % mainitsi tärkeimmäksi tiedon antajaksi harjoittelupaikat, mikä on luonnollista, koska opintoihin sisältyy 45 opintopisteen laajuinen käytännön opetus ja harjoittelu. Toiseksi tärkein tiedonsaantikanava oli työvoimatoimisto (59 %). Seuraavina tulivat opiskelukaverit ja ystävät (52 %) sekä sanoma- ja aikakauslehdet (41 %). Oman oppilaitoksen nimesi 17 % ja internetsivustot 11 % sosionomeista (AMK). Tiedonsaantikanavien merkitys on pysynyt samanlaisena edellisiin vuosiin verrattuna.

Sosiaalityön maisterit mainitsivat tärkeimmiksi lähteiksi työvoimatoimiston (50 %) sanoma- ja aikakauslehdet (44 %), opiskelijakaverit ja ystävät (42 %) ja harjoittelupaikat (41 %). Oman oppilaitoksen ja internetsivustot mainitsi 12 % vastaajista. Muut tietolähteet jäivät kaikkien osalta pienemmälle maininnalle.

4.7 Vastavalmistuneen ensimmäinen työtehtävä

Tehtävien kelpoisuusvaatimuksia voidaan pitää käyttökelpoisena kriteerinä laadullisen sijoittumisen arvioinnissa. Vuonna 2005 voimaan astunut laki sosiaalihuollon ammatillisen henkilöstön kelpoisuusvaatimuksista täsmensi tehtävä- ja koulutusvaatimuksia.

Yliopistosta sosiaalityö pääaineenaan valmistuneista 80 % työllistyi sosiaalityöntekijäksi tai vastaavaksi sosiaalityöntekijäksi. Osuus on viisi prosenttiyksikköä pienempi kuin kaksi vuotta sitten. Koulukuraattorin tehtävissä oli vastaajista 4 %. Projektitehtävissä oli 2 %. Samoin yrittäjinä oli 2 %. Loput vastaajista sijoittuivat muihin asiantuntijatehtäviin.

Sosionomeista (AMK) 18 % sai ensimmäisen työpaikan vastaavana ohjaajana tai vastaavana ohjaajana lastensuojelulaitoksissa. Tulos noudattelee aikaisempia selvityksiä. Lastentarhanopettajan tehtäviin sijoittui 15 % vastaajista. Osuus on pysynyt samana vuoden 2007 selvityksestä.

Viime vuosina määrällistä nousuaan on jatkanut sosiaaliohjaajan tehtävät, joihin sosionomeista (AMK) oli sijoittunut 7 %. Asumispalvelun/yksikön vastaavan ohjaajan ja ohjaajan tehtävissä työskenteli 7 %. Osuus on sama kuin vuonna 2007. Kehitysvammaisten ohjaajan tehtäviin oli rekrytoitunut niin ikään 7 %. Kuntoutusohjaajana työskenteli 4 %. Perhetyöntekijän tehtävissä oli 3 %. Erilaisissa ohjaajan tehtävissä oli vastaajista 6 %. Tälle ajalle on yleistä, että tehtävänimikkeiden kirjo on runsas. Kyselyssä tuli esille 100 erilaista nimikettä.

Epätarkoituksenmukainen sijoittuminen vaivaa edelleen vastavalmistuneita sosionomeja (AMK). Lastenhoitajan, hoitajan ja kodinhoitajan tehtävissä oli 14 % vastaajista. Koulunkäyntiavustajan tai muun avustajan tehtävissä oli 2 %. Tehtävät edellyttävät koulutason tutkintoa. Osuudet ovat pienentyneet hienoisesti koko vuosikymmenen. Nykyinen kelpoisuuslaki määrittelee päiväkodin lastenhoitajan tai muissa yksiköissä toimivan lähihoitajan tehtävät tarkasti. Niinpä sosionomi (AMK) on lain mukaan lastenhoitajan tehtäviin epäpätevä, koska säädös ei edellytä vähintään lähihoitajan tutkintoa. Sosiaalityöntekijän tehtävissä työskenteli vajaa 3 % sosionomeista (AMK). Määrä on edellisiin vuosiin verrattuna pienentynyt. Vakanssien ja tehtävien uudelleen arvioinnin ja rakenteiden muutosta on nähtävissä.

5. TILANNE TYÖMARKKINOILLA KESÄKUUSSA 2009

5.1 Vastavalmistuneiden työllisyys erittäin hyvä

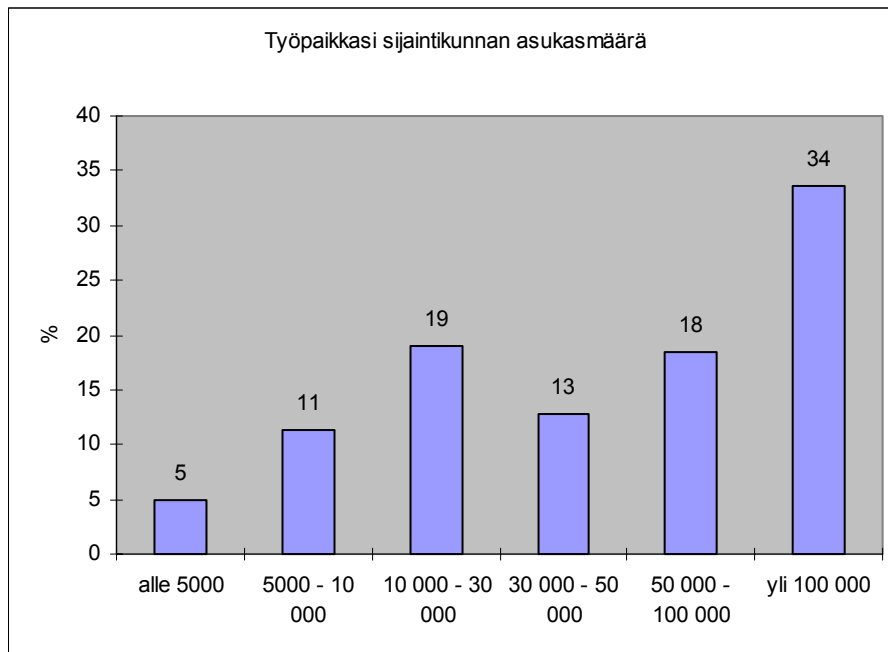
Kesäkuun alussa 2009 työllisyystilanne oli erittäin hyvä. Työllistyneiden osuus (kokopäivätyö, osa-aikatyö, yrittäjä/ammattinharjoittaja) oli 90 %. Kaksi vuotta aiemmin osuus oli 85 %. Työllistyneiden osuus sosiaalialan työvoimasta oli merkittävästi suurempi kuin maassa keskimäärin. Avoimesti työttömien määrä oli 2 %. Työttömyys kohdistui lähinnä sosionomeihin (AMK). Työttömyys on hieman kasvanut syksyllä 2009 järjestön jäsenrekisteritietojen mukaan.

Työvoimapolitiisessa koulutuksessa, työharjoittelussa ja tukityöllistettynä olevien määrä jäi alle puoli prosenttia. Vajaa prosentti vastaajista oli jatkanut päätoimisena opiskelijana. Jatko-opiskelijoiden osuus on pysynyt samana edellisiin vuosiin verrattuna. Äitiys- ja vanhempainlomalla oli runsas 5 %, osuus oli hieman pienempi kuin vuonna 2007.

5.2 Työpaikat keskittyvät suurille paikkakunnille

Työpaikat keskittyvät suurille paikkakunnille. Vastaajista 34 % ilmoitti työpaikan sijaitsevan yli 100 000 asukkaan kunnassa. Kaksi vuotta sitten osuus oli 29 % ja vuonna 2005 28 %. Toiseksi eniten (18 %) työpaikkoja on ollut tarjolla 50 000 -100 000 asukkaan paikkakunnilla. Alle 5 000 asukkaan paikkakuntaan sijoittui vastavalmistuneista 5 %.

Kuvio 12 Työpaikan sijaintikunnan asukasmäärä

5.3 Vastavalmistuneiden urakehitys käyntiin

Yliopistosta valmistuneilla oli tapahtunut muutosta työtehtävissä ensimmäisen työpaikan ja kesäkuun 2009 välillä. Vastaushetkellä sosiaalityöntekijän ja johtavan sosiaalityöntekijän tehtävissä työskentelevien määrä oli pudonnut 72 %:iin ensimmäisestä sijoittumisesta.

Koulukuraattoriksi oli siirtynyt muutama sosiaalityöntekijä (6 %).

Sosiaalijohtajina toimi runsas 4 %. Laitosten johtajana, projektipäällikkönä ja opettajana työskenteli 3 %. Erilaisissa asiantuntijatehtävissä oli 11 %.

Ammattikorkeakoulututkinnon suorittaneilla oli tilanne ensimmäiseen työpaikkaan verrattuna parantunut. Sosionomeista (AMK) 17 % oli lastensuojelulaitoksissa vastaavana ohjaajana tai ohjaajana. Osuus oli likipitään sama kuin ensimmäisessä tehtävässä. Lastentarhanopettajina (ml päiväkodinjohtaja) työskenteli niin ikään 17 %. Osuus oli noussut kaksi prosenttiyksikköä. Sosiaaliohjaajan tehtävissä oli 10 %, nousua kolme

prosenttiyksikköä. Sosiaaliohjaajan vakanssit ovat lisääntyneet kelpoisuuslain voimaantulon jälkeen sekä tehtävärakenteiden uudistamisen myötä.

Epätarkoituksenmukainen sijoittuminen oli merkittävästi vähentynyt. Vastaushetkellä sosionomeista (AMK) 8 % oli tehtäviinsä nähden ylikoulutettuja. Sosiaalityöntekijän tehtävissä oli 3 %.

5.4 Aikaansa kuvaavat ammatit

Tässä Urapolku -selvityksessä kuten aiemmissakin on haettu vastausta siihen, miten vastavalmistuneet ovat saaneet tehtäviä uusilta alueilta ja millaisia nimikkeitä on käytössä. Uusina nimikkeinä voidaan mainita avotukipalvelun ohjaaja, omaisneuvoja, työnsuunnittelija ja urasuunnittelija. Nimikkeet ovat vielä yksittäisiä, mutta odotettavissa on, että näitä nimikkeitä löytyy jonkun ajan kuluttua nykyistä enemmän. Näin on tapahtunut edellisissä selvityksissä muille uusille nimikkeille. Tehtävät sijoittuvat avopalveluihin, mikä on luonnollista, koska näitä palveluita on kehitetty ja laajennettu.

Mitä tapahtuu pitkään käytössä oleville nimikkeille? Vastavalmistuneet sijoittuvat edelleen perinteisiin ammattinimikkeisiin, mutta määrät ovat hiljalleen vähentyneet. Suuntaus kertoo yhteiskunnassa tapahtuvasta eriytymisestä ja halusta erottautua yleisistä tehtävä- ja ammattinimikkeistä.

Aiemmissa selvityksissä on tullut esille, etteivät vastavalmistuneet sijoitu vanhustyöhön ja kotipalveluun. Tälläkin kertaa tulos on samanlainen, vaikka työvoimaennusteiden mukaan henkilöstöä tarvitaan lisää juuri näihin palveluihin. Vanhuspalveluissa painottuu terveydenhuolto eikä sosiaalialan

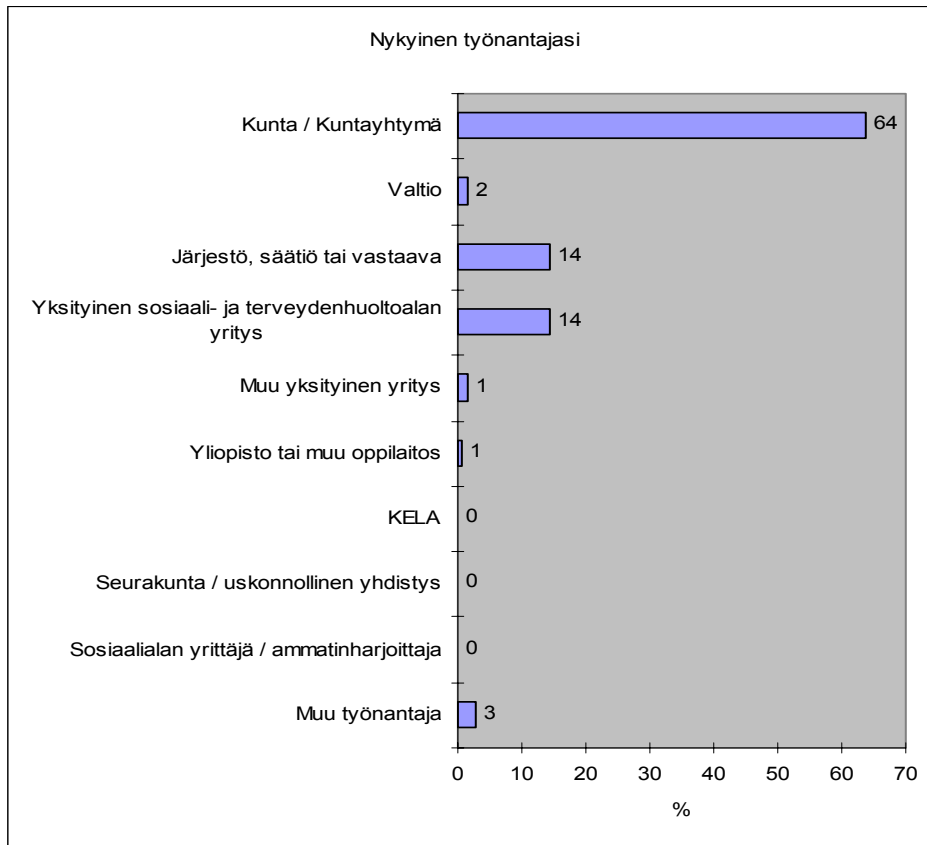
osaamista osata hyödyntää. Vanhusten avopalvelujen kehittäminen tuonee tähän jotakin ratkaisua.

5.5 Kuntasektori edelleen suurin työllistäjä

Sosiaalialan työpaikat ovat perinteisesti olleet kunnissa ja kuntayhtymissä. Kunta tuottaa edelleen suurimman osan sosiaalipalveluista, vaikka yksityisten ja järjestöjen tuottamien sosiaalipalvelujen määrä on kasvanut. Vastaajista 64 % työskenteli kuntasektorilla, jonka osuus on noussut edellisestä selvityksestä (2007 59 %). Näyttää siltä, että kuntasektorille työllistyminen on vakiintunut ja poikkeuksen tekee vuosien 2007 ja 2005 selvitykset (2005 60 %, 2003 65 % ja 2001 66 %). Sosiaalityön maistereista 85 % työllistyi kuntasektorille, sosionomeista (AMK) 59 %.

Toiseksi yleisin työnantaja oli järjestöt ja säätiöt, joissa työskenteli työelämässä olevista vastavalmistuneista 14 %. Prosenttiosuus on laskenut kahdella prosenttiyksiköllä vuodesta 2007 (2005 17 % ja 2003 15 %). Sijoittuminen yksityisiin sosiaali- ja terveydenhuoltoalan yrityksiin on pysynyt ennallaan. Kesäkuussa 2009 niissä työskenteli vastavalmistuneista 14 %, vuonna 2005 12 % ja vuonna 2003 n. 9 %.

Kuvio 13 Vastavalmistuneiden työnantajat

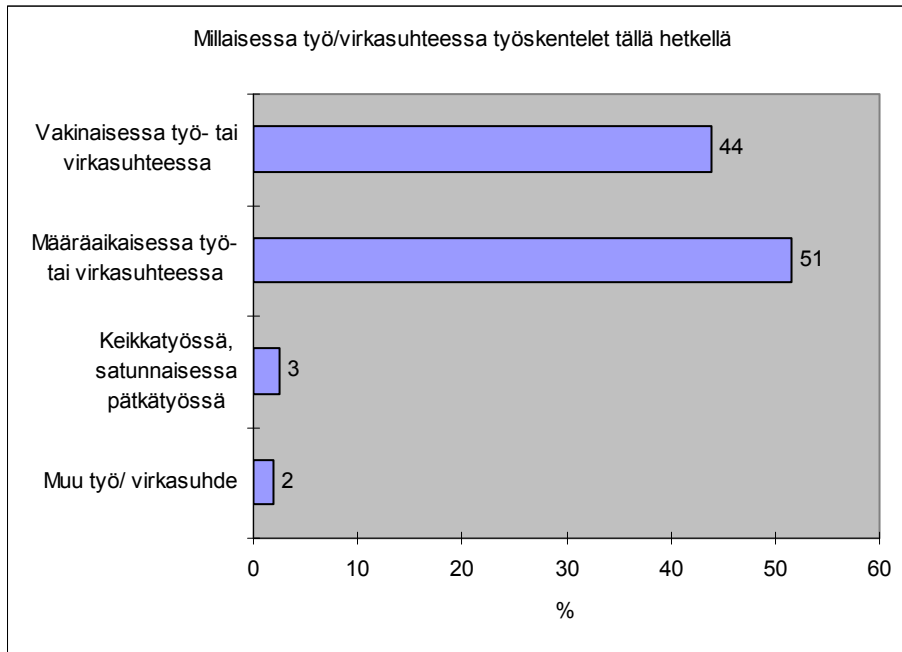
Valtio työllistää edelleen 2 % vastavalmistuneista. Muut yksityiset yritykset, seurakunnat ja KELA työllistivät hyvin vähän juuri tutkintonsa suorittaneita, osuus ei yltänyt yhteen prosenttiin. Sosiaalialan yksityiseen ammatinharjoittamiseen ja yrittäjyyteen oli havaittavissa pieniä ituja, määrä jäi vielä muutama henkilöön.

5.6 Määräaikaiset tehtävät vähentyneet

Epätuottavina työsuhteina pidetään määräaikaista työsuhteita, satunnaista työtä tai keikkatyötä. Ne ovat edelleen yleisiä sosiaali- ja terveydenhuollossa, vaikka työsuhteita on pyritty vakinaistamaan. Vastavalmistuneista 51 % ilmoitti työskentelevänsä määräaikaisessa virka- tai työsuhteessa. Osuus on viime vuosien aikana selvästi vähentynyt. Kaksi

vuotta sitten se oli 57 %, vuonna 2005 62 %, 2003 63 % ja vuonna 2001 66 %. Vakinaisessa virka- tai työsuhteessa oli 44 % vastaajista. Vuonna 2007 vakinaisen virka- tai työsuhteen oli saanut 36 %, vuonna 2005 30 %. Keikkatyötä tai satunnaisia muita tehtäviä teki 3 % vastaajista.

Kuvio 14 Työsuhteiden laatu

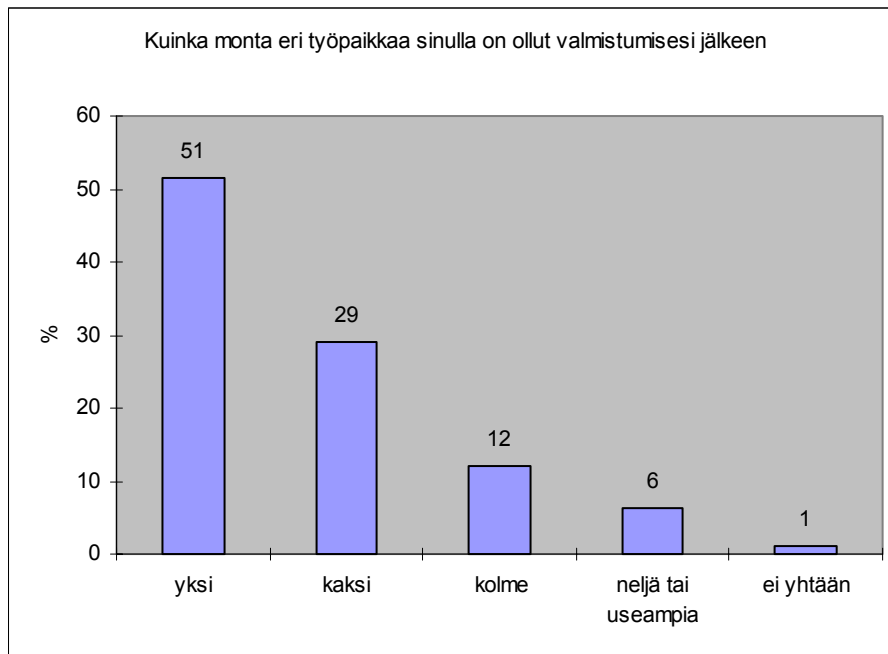
Määräaikaisia työsuhteita ammattikorkeakoulututkinnon suorittaneilla on enemmän kuin maistereilla. Sosionomeista (AMK) 58 % oli määräaikaisissa työsuhteissa. Vuonna 2007 määräaikaisten osuus oli 62 %, vuonna 2005 66 % ja vuonna 2003 68 %. Vastaavasti vakinaisten työsuhteiden osuus on kahdessa vuodessa noussut 31 prosentista 37 prosenttiin. Vuonna 2005 vakinaisten työsuhteiden osuus oli 25 %.

Yliopistotutkinnon suorittaneilla luvut olivat päinvastaiset. Vakinaisten työsuhteiden osuus kasvoi viimeisen kahden vuoden aikana 67 prosentista 74 prosenttiin. Vuonna 2005 osuus oli 63 %. Määräaikaisia työsuhteita oli 24 % kesäkuussa 2009.

Lastentarhanopettajan ja toiminnanohjaajan tehtävissä oli eniten määräaikaisuuksia. Lastentarhanopettajana työskentelevistä vastavalmistuneista 75 % oli määräaikaisessa työsuhteessa. Keikkatöissä oli 1 %. Esiopetustehtävät ovat vaikuttaneet työsuhteen laatuun edelleenkin, vaikka tilanne on parantunut edellisistä vuosista. Vuonna 2007 määräaikaisten osuus oli 80 %. Vakinaisessa työsuhteessa oli nyt 24 %, kun kaksi vuotta sitten osuus oli 15 %. Lastensuojelulaitosten ohjaajista määräaikaisessa työsuhteessa oli 39 %. Sosiaalityöntekijän tehtävissä oli määräaikaisia 34 %. Osa määrästä selittyy muun yliopistotutkinnon ja sosionomien (AMK) työskentelystä sosiaalityöntekijänä. Muista tehtävistä voidaan mainita projektit ja hankkeet, joissa määräaikaiset työsuhteet ovat luonnollisia. Koulutusta vastaamattomissa tehtävissä työskentelevät ovat yleisesti määräaikaisissa tehtävissä.

Määräaikaiset työsuhteet ja työsuhteiden määrä kietoutuvat toisiinsa. Vastavalmistuneista 51 %:lla on ollut valmistumisen jälkeen yksi työpaikka/työnantaja. Osuus on lähes sama kuin kaksi vuotta sitten. Kahdessa työpaikassa oli työskennellyt 29 %, kolmessa työpaikassa 12 %. Neljässä tai useammassa työpaikassa oli ollut 6 % vastaajista. Vastaajista 1 % ei ollut työskennellyt yhdessäkään työpaikassa.

Kuvio 15 Vastavalmistuneiden työsuhteiden/työpaikkojen määrä

Määräaikaisissa työsuhteissa työskentelevillä oli luonnollisesti useita työpaikkoja. 43 %:lla oli ollut yksi työpaikka, 33 %:lla kaksi työpaikkaa, 15 %:lla kolme työpaikkaa ja 8 %:lla neljä tai useampi työpaikka.

5.7 Kokemukset määräaikaisista työpaikoista

Määräaikaiset työ- ja virkasuhteet sekä erilaiset pätkätyöt vaikuttavat työtehtävien hoitoon, työntekijän työyhteisöön ja henkilökohtaisiin tulevaisuuden suunnitelmiin. Vastavalmistuneita pyydettiin kertomaan, miten määräaikaiset ja lyhyet työsuhteet vaikuttavat heidän elämäänsä. Kokemukset voidaan jakaa kahteen ryhmään: vaikutukset työhön ja vaikutukset omaan elämään.

Vastavalmistuneet ovat edellisten vuosien tapaan sitoutuneet työhönsä erittäin hyvin. Määräaikaisuus nähtiin vaiheena, jolloin voi hankkia

monipuolista työkokemusta ja luoda verkostoja. Taustalta kuitenkin heijastui pelko, saako uutta työtä entisen päättyessä. Kesäkuussa 2009 osa vastaajista oli saanut tuntumaa taloudellisen tilanteen heikkenemisestä.

”Olen luottavainen tulevaisuuden suhteen. Motivaatio on korkealla. Toivottavasti sitoutuminen määräaikaisiin palkitaan jonakin päivänä vakipaikkana.” Yhteiskuntatieteiden maisteri

”Haluan antaa kaikkeni työlleni, että minun työpanokseeni oltaisiin tyytyväisiä, ja se mahdollistaisi työllistymiseni myös tulevaisuudessa.” Sosionomi (AMK)

”Normaali tilanne alalla. Työsuhteet ovat määräaikaisia, johtuen alan rahoitusrakenteesta. Sitoutuminen työpaikkaan on kuitenkin vahva.” Sosionomi (AMK)

”Olen tyytyväinen, että sain kolmen kuukauden sijaisuuden, jotta tilanne ei ole koko ajan epävarma ja vaihtuva. On kivaa olla töissä, ja työelämässä ollessa tietooni tulevat hakuun tulevat paikat. Työ ei kuitenkaan ole sellaista, mitä haluaisin tehdä pitempään, joten tulevaisuus näyttää epävarmalta.” Sosionomi (AMK)

”Työtä on haettava koko ajan ja asennoituminen on niin kuin ’kylässä’ olisi.” Sosionomi (AMK)

Määräaikaiset työsuhteet eivät aina ole miellyttäviä. Vastaajien mielestä määräaikaisissa tehtävissä työskentelevät eivät pääse nauttimaan samoista eduista kuin vakinaiset työntekijät. Lomien pitäminen aiheuttaa ongelmia. Täydennyskoulutukseen pääsy saattaa olla mahdotonta, vaikka sosiaalihuoltolaki oikeuttaa täydennyskoulutuksen kunnan sosiaalihuollossa työskenteleville sosiaalityön maistereille ja sosionomeille (AMK). Talentian täydennyskoulutus selvityksen mukaan vuonna 2008 noin 30 % ei ole päässyt täydennyskoulutukseen kahden edellisen vuoden aikana. Kunta- ja yksityissektorin välillä ei ole ollut eroa.

”Sijaisena/määräaikaisessa työsuhteessa työntekijän edut eivät ole samat kuin vakinaisilla. Koulutuksiin ei ole välttämättä oikeutta osallistua, lomien järjestäminen on verrattain työläämpää ja työterveyshuoltoakin saa käyttää vasta puolen vuoden työsuhteen jälkeen. Tämä kaikki vaikuttaa työhön sitoutumiseen ja omaan motivaatioon. Työhuoneessa mikään ei ole sinun omaasi tai sinun hallinnassasi, vaan kaikki täytyy lähteä sopeutumisesta toisen työntekijän työympäristöön, työtapoihin ja rooliin.” Sosionomi (AMK)

”Työni on fyysisesti ollut samassa yksikössä koko ajan reilut 2 vuotta. Sopimus oli ensin ’nimike vs.’, sitten ’nimike tp.’ ja nyt hankkeen kautta ’nimike’. Kaikki työsopimukset ovat olleet määräaikaisia. Työpaikalleni tarvittaisiin vakituinen työntekijä tekemään tätä työtä. Nyt hankkeessa ollessani teen ikään kuin kahta työtä samalla palkalla: perustyötä että kehittämistä. Työsopimuksen katkaisu ja uudella nimikkeellä jatkaminen ei ole jatkanut loma-oikeutta, joten minulla on ollut vähemmän lomaa kuin esim. vakituisilla työntekijöillä. Tämä vaikuttaa tietenkin työn kuormittavuudesta palautumiseen sekä siihen, että lomarahoja ym. etuuksia ei ole niin paljoa kuin muilla työntekijöillä. Myös muiden ollessa lomalla määräaikainen tekee oman työn lisäksi ison osan myös lomailijoiden töistä, jolloin kuormitus vain lisääntyy. Väsymys aiheuttaa sitä, ettei sitoutuminen ainakaan ole nousujohteista.” Sosionomi (AMK)

Määräaikaisuudet vaikuttavat tulevaisuuden suunnitelmiin. Asunnon ostoa saa jäädä odottamaan. Lasten hankkimista on siirretty. Perheellisillä on huoli toimeentulosta.

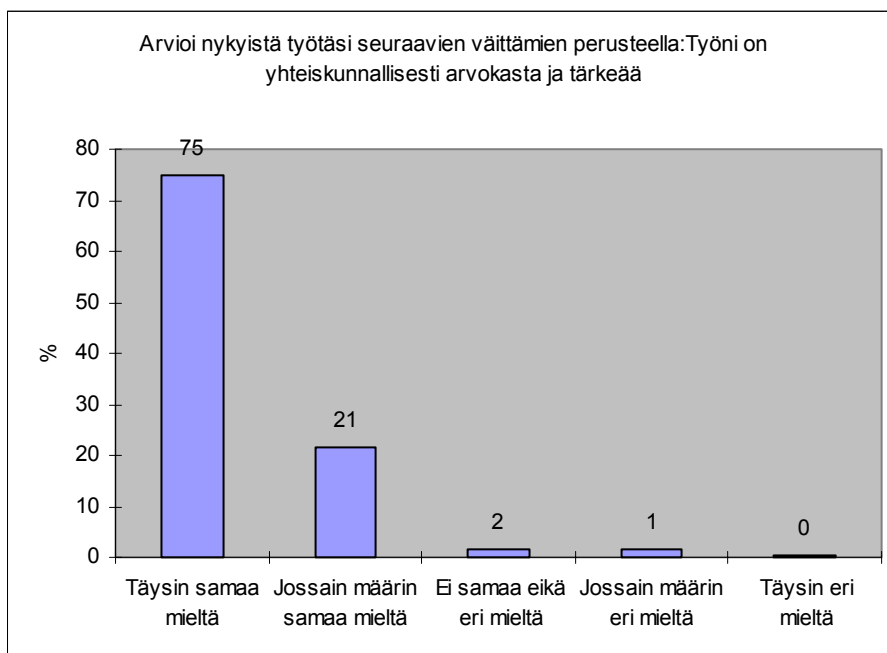
”En ole henkisesti niin sitoutunut työpaikkani kuin jos olisin vakituisessa työssä. Olen joutunut siirtämään perheenisäystoiveeni pidemmälle, koska määräaikainen työni päättyisi varmasti raskauteen, eikä työsopimusta enää uusittaisi.” Yhteiskuntatieteiden maisteri

”En uskalla ottaa vielä asuntolainaa, kun ei ole varmuutta töiden jatkumisesta. Välillä mietin, että pitäisikö varalta hakea toista työpaikkaa, kun ei ole ollut puhetta jatkumisesta. Pystyn kuitenkin sitoutumaan hyvin työhöni tästä huolimatta.” Yhteiskuntatieteiden maisteri

5.8 Vastavalmistuneet arvostavat omaa työtään

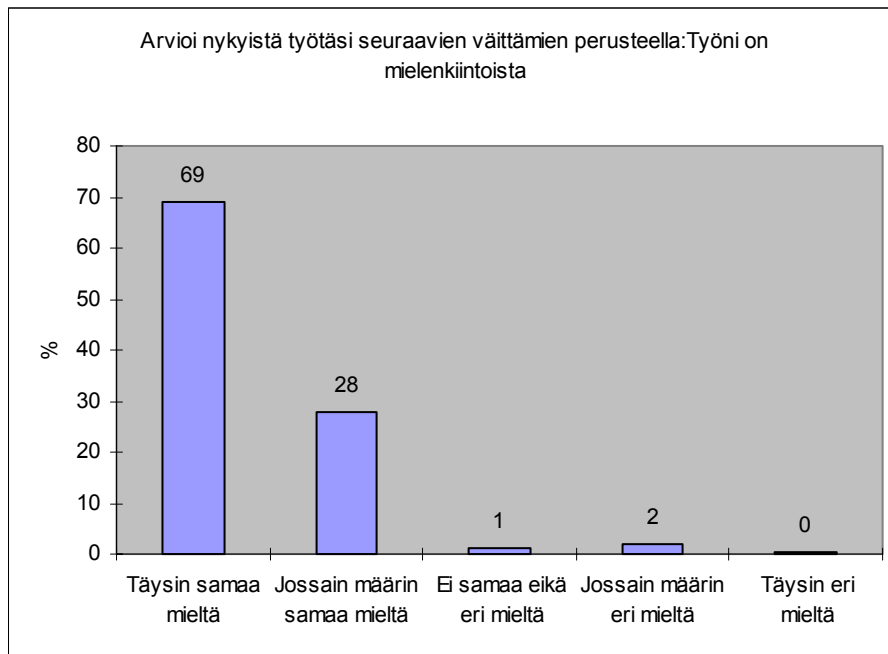
Urapolku-selvityksessä on pyritty hahmottamaan väittämien perusteella työelämään tulleiden mielipiteitä omasta työstään ja asemastaan työmarkkinoilla. Sosiaalialan ammattilaisten mielestä työn sisältö, itsenäisyys ja vastuu, mahdollisuus kehittää osaamistaan sekä tunne arvokkaasta työstä ovat parhaita ilonaiheita. Vastaajista 96 % oli täysin tai jossain määrin samaa mieltä, että työ on yhteiskunnallisesti arvokasta ja tärkeää. Näkemys on prosenttiyksiköllä noussut vuodesta 2007. Merkittävää eroa ei ollut koulutuksella. Kaikki sosiaalityöntekijät, perhetyöntekijät ja lastensuojelulaitosten ohjaajat pitivät työtään yhteiskunnallisesti arvokkaana ja tärkeänä.

Kuvio 16 Työ on yhteiskunnallisesti arvokasta ja tärkeää

Vastavalmistuneet arvostivat eniten työn mielenkiintoisuutta. Vastaajista peräti 97 % piti täysin tai jossain määrin työtään mielenkiintoisena. Erojakin löytyi, sillä asumispalveluyksikön ohjaajista vain puolet ja lastentarhanopettajista kaksi kolme osaa oli täysin samaa mieltä työn mielenkiintoisuudesta.

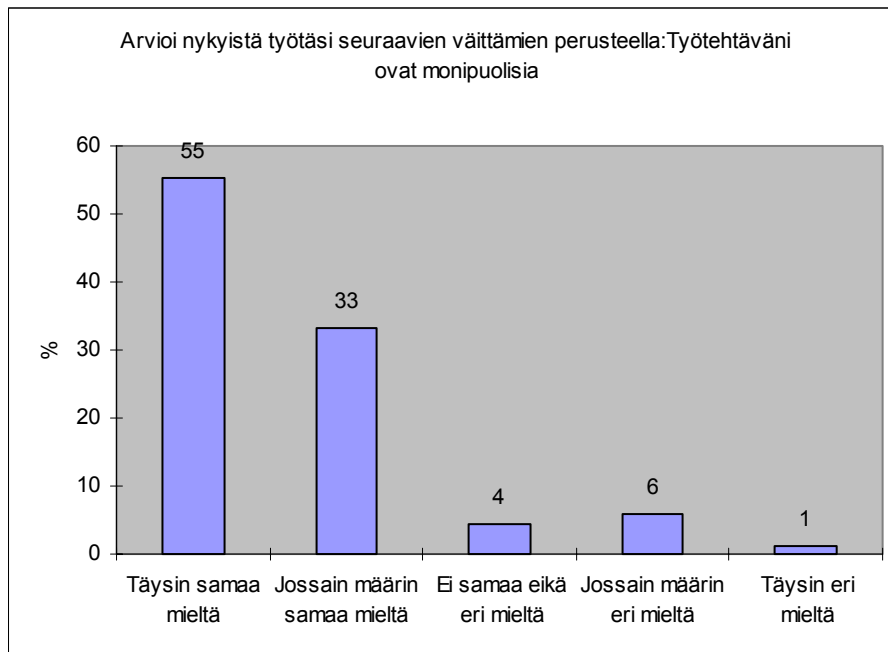
Kuvio 17 Työ on mielenkiintoista

Vastaajista yhdeksän kymmenestä katsoi työn olevan itsenäistä ja vastuullista. Näkemyksissä ei ole tapahtunut muutosta edelliseen selvitykseen verrattuna. Sosionomeista (AMK) vajaa 5 % oli eri mieltä väittämän kanssa, aiemmin prosenttiosuus oli 9. Yksikään sosiaalityön maisterin tutkinnon suorittanut ei ollut täysin eri mieltä väittämästä. Erot eri ammattien välillä olivat pienet.

Vastavalmistuneista 88 % (vuonna 2007 85 %) piti tehtäviään monipuolisina. Sosionomeja (AMK) kriittisempiä olivat maisterit, joista 7 % oli eri mieltä, vuonna 2007 kukaan näistä ei liioin ollut eri mieltä. Kaikki koulukuraattorit pitivät tehtäviään monipuolisina, kun taas koulutustaan vaatimattomimmissa työskentelevistä kolme neljäsosaa oli samaa mieltä tehtävien monipuolisuudesta.

Kuvio 18 Työtehtävät ovat monipuolisia

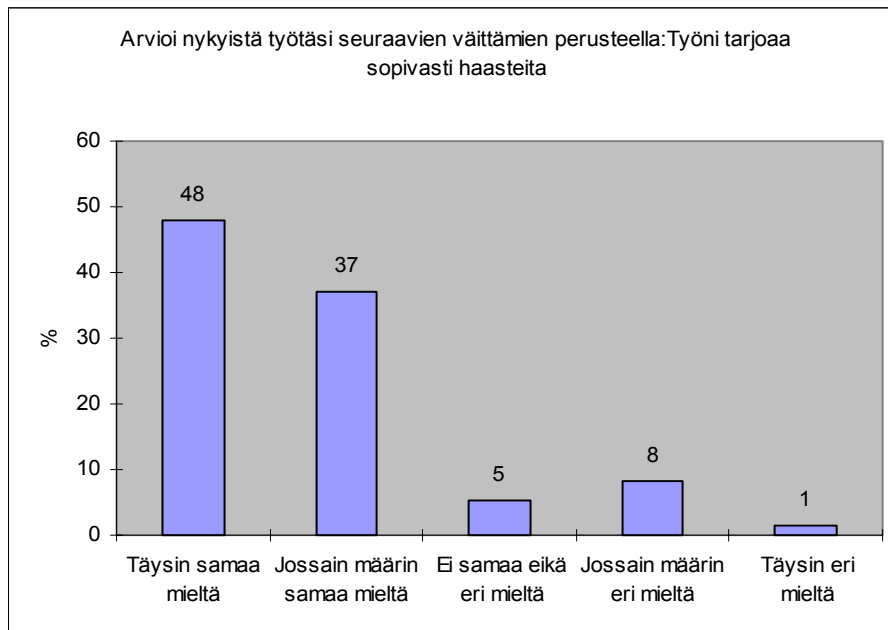
Monipuolisiin työtehtäviin liittyy luontevasti sopivat vaatimukset.

Vastauksista käy ilmi, että 85 % vastikään työelämään tulleista katsoi työn tarjoavan sopivasti haasteita. Aiemmin näin ajatteli 83 %. Sosiaalityön maistereiden mielestä työssä ei ollut enää samaa haasteellisuutta kuin kaksi vuotta sitten, nyt osuus oli 86 %, kun vuonna 2007 se oli 96 %.

Sosionomeista (AMK) 85 % piti haasteita sopivina, kun vuonna 2007 80 % yhtyi väittämään.

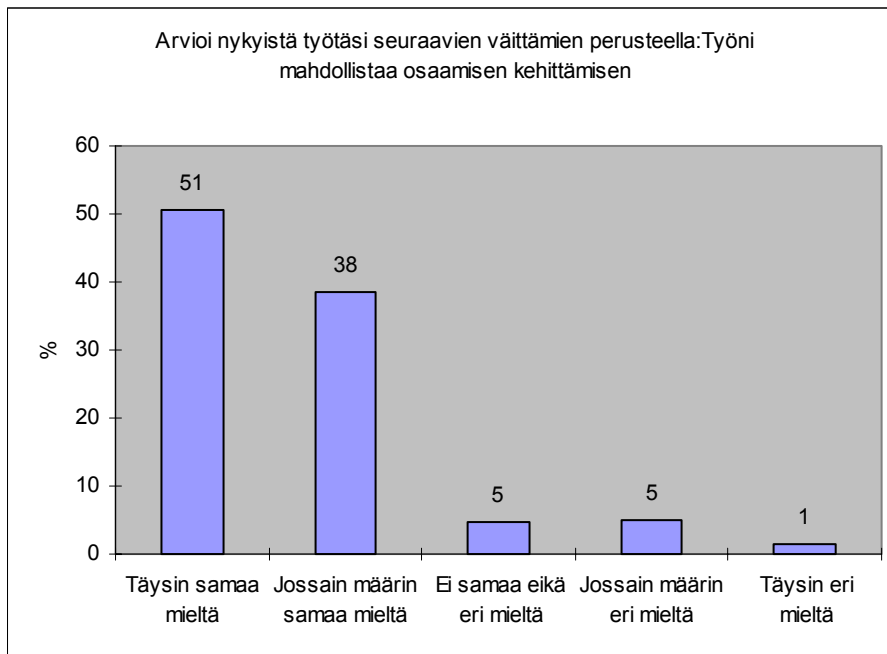
Työtehtävät tarjosivat eniten sopivia haasteita sosiaaliohjaajille ja lastensuojelulaitosten ohjaajille. Vähiten sopivia haasteita oli koulutusta vastaamattomissa tehtävissä työskentelevillä hoitajilla, asumispalveluyksikön ohjaajilla ja kehitysvammaisten ohjaajilla.

Kuvio 19 Työ tarjoaa sopivasti haasteita

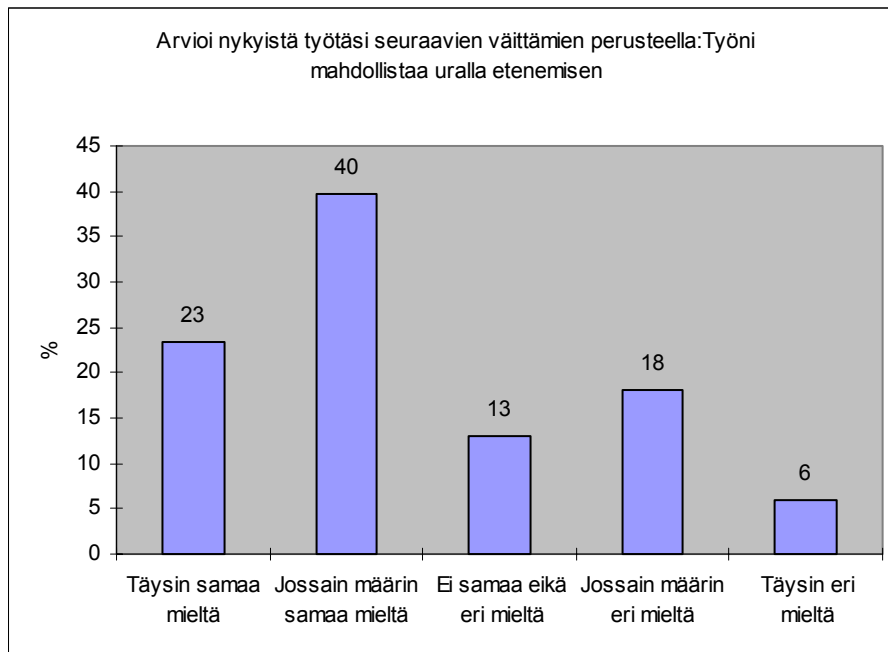
Sosiaalialan korkeakoulutetut ovat saaneet opinnoissaan vahvan osaamisen alan tehtäviin ja halun kehittää taitojaan jatkuvasti. Vastavalmistuneiden mielestä myös oma työ mahdollistaa osaamisen kehittämisen. Näin ajatteli liki yhdeksän vastaajaa kymmenestä. Koulutustaustalla ei ollut sanottavasti eroa. Sosiaalityön maisterit eivät kuitenkaan luota osaamisen kehittämismahdollisuuksiin yhtä paljon kuin aiemmin kun taas sosionomien (AMK) luottamus oli noussut. Ammateissa oli vähän eroja. Lastensuojelulaitosten ohjaajat näkivät myönteisimmin osaamisen kehittämisen mahdollisuudet, kun taas vähiten näitä mahdollisuuksia näkivät hoitajan tehtävissä työskentelevät.

Kuvio 20 Työ mahdollistaa osaamisen kehittämisen

Osaamisen kehittäminen merkitsee ammattitaidon kartuttamista ja entistä vahvempaa asiantuntijuutta. Tämä voi johtaa uusiin tehtäviin ja uralla etenemiseen. Näin myönteisesti eivät vastaajat kuitenkaan näe tulevaisuuttaan, vaikkakin näkemykset uralla etenemisestä ovat vahvistuneet. Vastaajista 63 % oli täysin tai jossain määrin samaa mieltä mahdollisuudesta edetä uralla. Sosiaalityön maisterit näkivät sosionomeja (AMK) myönteisemmin uran luomisen, ero oli kaksi prosenttiyksikköä. Lastentarhanopettajat ja hoitajana työskentelevät pitivät etenemismahdollisuuksia vähäisimpänä. Myönteisimmin näkivät tulevaisuuden lastensuojelulaitosten ohjaajat ja asumispalveluyksikön ohjaajat.

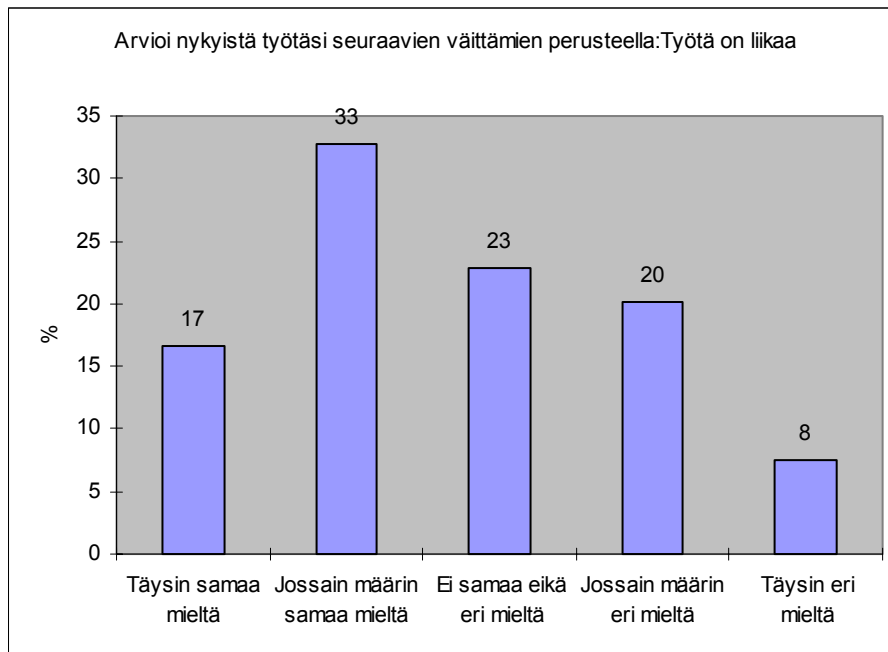
Kuvio 21 Työ mahdollistaa uralla etenemisen

5.9 Työhyvinvointia koskevat väittämät

Tehtävien ja henkilöstön mitoitusta koskevat kysymykset nousevat esille, kun käsitellään työhyvinvointia, josta on puhuttu entistä enemmän viime vuosina. Vastavalmistuneille esitettiin väittämä, että työtä on liikaa. Samalla tavalla ajatteli liki puolet vastaajista. Määrä on pysynyt samana vuodesta 2007. Sosiaalityön maistereista 70 % katsoi työtä olevan liikaa. Kahden vuoden takaiseen selvitykseen verrattuna tilanne on parantunut. Tuolloin lähes 75 % oli väittämän takana. Sosionomeista (AMK) 44 % oli samaa mieltä. Sosiaalityöntekijöistä 77 %:n mielestä työtä oli liikaa. Avohuollossa työskentelevistä perhetyöntekijöistä 60 % sekä koulukuraattoreista ja lastentarhanopettajista puolet oli samaa mieltä. Kaikista muista ammattiryhmistä noin kolmannes katsoi työtä olevan liikaa.

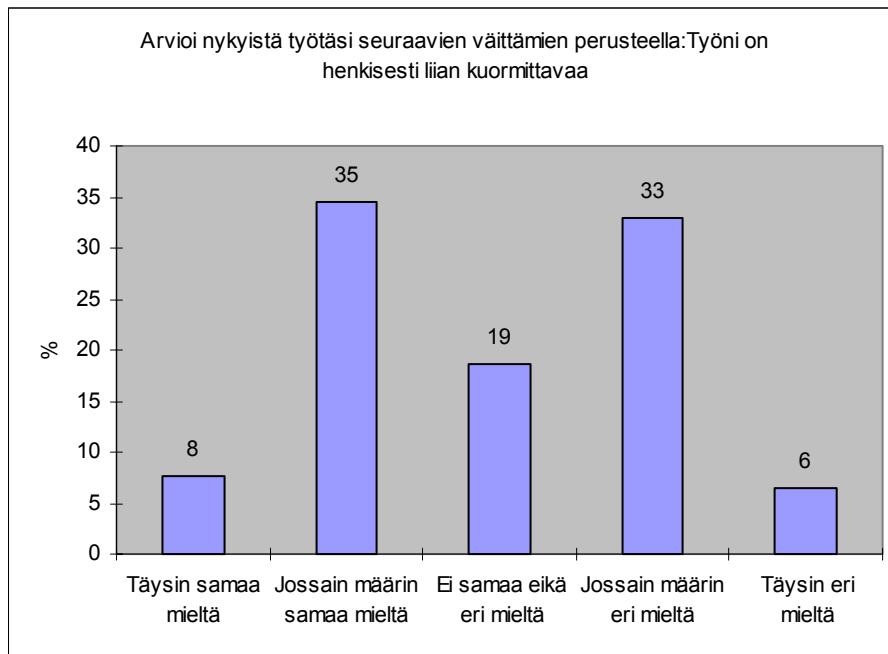
Kuvio 22 Työtä on liikaa

Työn henkinen kuormittavuus jakoi vastaajat lähes yhtä suuriin vastakkaisiin näkemyksiin. Kaikista vastaajista 42 % oli väittämän kanssa täysin tai jossain määrin samaa mieltä, että työ kuormittaa henkisesti liikaa. Osuus on pysynyt lähes samana edellisestä selvityksestä. Sosionomien (AMK) (39 %) ja sosiaalityön maistereiden (56 %) mielipiteet erosivat huomattavasti toisistaan. Sosiaalityön maistereilla kuormittavuus oli hieman vähentynyt vuodesta 2007.

Kuormittavinta työ oli perhetyöntekijöille (60 %), sosiaalityöntekijöille (59 %), koulukuraattoreille (55 %) ja sosiaaliohjaajille (47 %). Muista ammattiryhmistä kolmannes piti työtään henkisesti liian kuormittavana. Vähiten kuormittavinta työ oli kehitysvammaisten ohjaajille (22 %).

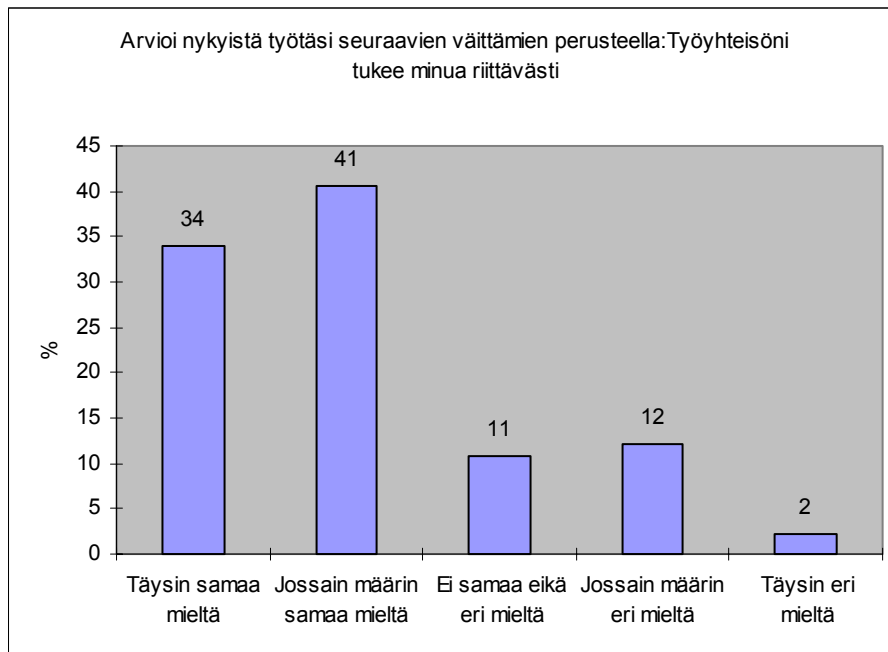
Kuvio 23 Työ on henkisesti liian kuormittavaa

Kollegoiden antama myönteinen tuki auttaa jaksamaan vaikeissakin tilanteissa. Vastaajista kolme neljäsosaa koki saavansa riittävästi tukea työyhteisöstään. Sosionomit (AMK) kokivat saaneensa hieman enemmän tukea kuin maisterit.

Eniten työyhteisöstä saivat tukea sosiaaliohjaajat (88 %) ja lastensuojelulaitosten ohjaajat (83 %). Sosiaalityöntekijöistä ja perhetyöntekijöistä vajaa kolme neljäsosaa ilmoitti saavansa tukea riittävästi työyhteisöstä. Muutkin ammattiryhmät saivat tukea kohtuullisesti paitsi koulukuraattorit, joista runsas kolmannes katsoi työyhteisön tukevan riittävästi.

Kuvio 24 Työyhteisöni tukee minua riittävästi

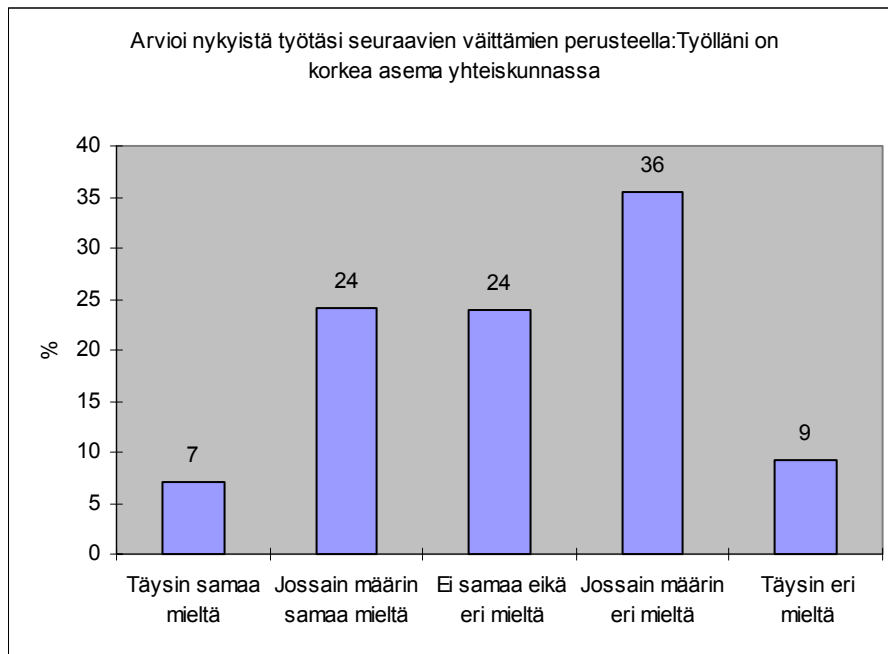

5.10 Yhteiskunta ei edelleenkään arvosta sosiaalialan työtä

Vaikka vastavalmistuneet arvostavat omaa työtään, ovat he tietoisia siitä, että sosiaalialan työn arvostus yhteiskunnassa ei ole lähelläkään oman arvostuksen kanssa. Vastaajista vain kolmasosa oli sitä mieltä, että työllä on korkea asema yhteiskunnassa. Muutosta ei ollut vuoden 2007 selvityksestä. Usko siihen, että vähitellen sosiaalialan työn asema yhteiskunnassa vahvistuu saa hieman katetta, kun vertaa tulosta aiempiin vuosiin. Vuonna 2005 kolme neljäsosaa vastaajista oli sitä mieltä, ettei yhteiskunta arvosta sosiaalialan työtä.

Koulukuraattoreista ja lastensuojelulaitosten ohjaajista vajaa puolet oli sitä mieltä, että sosiaalialan työllä on korkea asema yhteiskunnassa. Asumispalveluyksikön ohjaajista yksi kymmenestä ja kehitysvammaisten ohjaajista yksi yhdeksästä näki yhteiskunnan arvostavan heidän työtään.

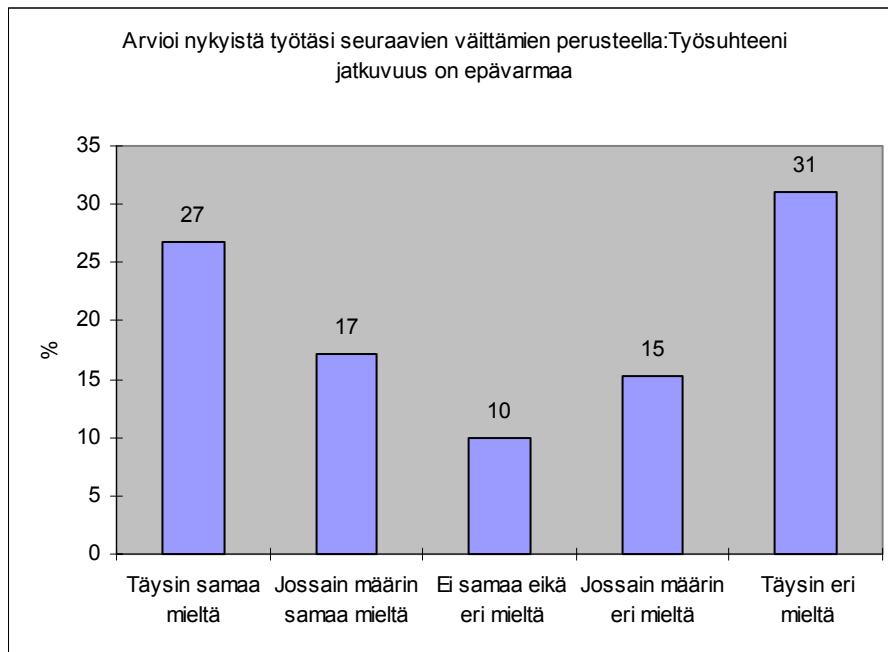
Kuvio 25 Työlläni on korkea asema yhteiskunnassani

Työsuhteiden jatkuvuutta koskeva väittämä jakoi vastaajat lähes yhtä suuriin ryhmiin. Vastavalmistuneista 44 % piti työsuhteen jatkuvuutta epävarmana. Aiemmin puolet oli samaa mieltä. Sosiaalityön maistereille tulevaisuus näyttää valoisalta, sillä viidennes piti tulevaisuutta epävarmana. Sosionomien (AMK) epävarmat tulevaisuuden näkymät nousivat lähelle 50 %:ia.

Kaikista epävarmimmaksi näkivät tulevaisuuden lastentarhanopettajat ja hoitajan tehtävissä työskentelevät, mikä on luonnollista, sillä kummassakin ryhmässä on paljon määräaikaisissa työsuhteissa työskenteleviä. Myönteisimmin näkivät tulevaisuuden sosiaalityöntekijät ja asumispalveluyksikön ohjaajat.

Kuvio 26 Työsuhteeni jatkuvuus on epävarmaa

5.11 Työtehtävien vaativuustaso vastaa koulutusta

Tutkintojen sekä ammatti- ja tehtävänimikkeiden tarkastelu kelpoisuusvaatimuksien kautta antaa tietoa vastavalmistuneiden laadullisesta sijoittumisesta. Tämän lisäksi haluttiin tietää, miten vastaajat itse kokivat koulutuksen ja tehtävien vastaavuuden. Vastaajista yli kolme neljäsosaa oli sitä mieltä, että työn asettamat vaatimukset ja saatu koulutus vastasivat toisiaan. Kaksi vuotta sitten vastaajista kaksi kolmasosaa oli samaa mieltä. Vastavalmistuneista 17 % työskenteli tehtävissä, joiden vaativuustaso oli koulutustason antamaa osaamista alhaisempi. Prosenttiosuus on pienempi kuin kaksi vuotta sitten. Työ oli koulutukseen nähden liian vaativaa lähes 4 %:n mielestä (vuonna 2007 2 %).

Sosiaalityön maistereista lähes yhdeksän kymmenestä katsoi, että tehtävien vaativuus ja koulutuksen antama osaaminen olivat tasapainossa. Muutosta

edelliseen selvitykseen verrattuna ei ole tapahtunut. Vaativuustasoa piti alhaisena 7 % ja liian vaativana 2 %.

Sosionomeista (AMK) 73 % ilmoitti työn vastaavan koulutustasoa. 19 % työskenteli tehtävissä, joissa vaativuustaso oli vaatimaton koulutukseen nähden. Liian vaativat työtehtävät olivat osuneet 4 %:lle.

Eniten työn vaativuustaso vastasi koulutusta lastensuojelulaitosten ohjaajien (93 %) ja koulukuraattoreiden (91 %) mielestä. Muissa ammateissa työskentelevistä reippaasti yli 80 % oli samaa mieltä vastaavuudesta paitsi asumispalveluyksikön ohjaajat ja kehitysvammaisten ohjaajat, joista kuusi kymmenestä katsoi työtehtävien ja koulutuksen antaman osaamisen vastaavan toisiaan. Hoitajan tehtävissä työskentelevistä 4 % työn vaativuus vastasi koulutusta.

5.12 Palkkauksessa on tapahtunut muutosta

Sosiaalialan palkkaus ei ole muiden korkeakoulutettujen palkansaajien tasolla, vaikka myönteistä kehitystä on viime vuosina tapahtunut. Vastaajia pyydettiin ilmoittamaan säännöllisen työajan bruttokuukausiansio ilman ylityökorvauksia.

Kesäkuussa 2009 yliopistotutkinnon suorittaneiden keskiansio oli 2 665 euroa kuussa, mediaani 2 580 euroa. Vastavalmistuneen sosiaalityön maisteritutkinnon suorittaneen sosiaalityöntekijän kuukausikeskiansio oli 2 571 euroa, parannusta palkkaan oli tullut 304 euroa vuodesta 2007 ja 450 euroa vuoteen 2005 verrattuna. Johtava sosiaalityöntekijä ansaitsi 2 986 euroa kuukaudessa, mediaani 3 045 euroa. Vuodesta 2007 aloittelevan johtavan sosiaalityöntekijä palkka oli noussut 400 euroa kuukaudessa. Ansiotasoa on nostanut työajan pidennys, joka on kompensoitu

palkkauksessa. Koulukuraattorin keskiansio oli 2 459 euroa kuukaudessa, mediaani 2 489 euroa.

Ammattikorkeakoulututkinnon suorittaneiden keskiansio oli 2 026 euroa kuukaudessa, mediaani 2 000 euroa. Kaksi vuotta sitten keskiansio oli 1792 euroa. Ohjaustehtävissä työskentelevistä parhaiten palkattuja olivat lastensuojelulaitoksissa työskentelevät ohjaajat, joiden kuukausikeskiansio oli 2 088 euroa, mediaani 2 011 euroa. Nousua edellisestä selvityksestä oli 213 euroa. Avohuollossa työskentelevät sosiaaliohjaajat ansaitsivat keskimäärin 2 058 euroa kuukaudessa, mediaani 2094 euroa. Nousua edellisestä selvityksestä 153 euroa. Perhetyöntekijän kuukausikeskiansio oli 1 999 euroa, mediaani 1 956 euroa.

Asumispalveluissa työskentelevien ohjaajien keskiansio oli 2 026 euroa, mediaani 1 957 euroa. Nousua kahdessa vuodessa oli tullut 173 euroa. Kun verrataan palkkaa neljän viimeisen vuoden ajalta, on palkkaus kohonnut 323 euroa. Lastentarhanopettajana työskentelevien keskiansio oli 1 990 euroa, mediaani 2 003 euroa. Nousua viimeisen kahden vuoden aikana on ollut 82 euroa. Kehitysvammaisten ohjaajien keskiansio oli 1 893 euroa kuukaudessa, mediaani 1 900 euroa. Vertailua vuoden 2007 tietoihin ei voida tehdä, koska tuolloin vastaajien joukossa oli hyvin vähän kehitysvammaisten ohjaajien tehtävissä työskennelleitä.

Projekteissa ja hankkeissa työskentelevien keskiansio oli 1 975 euroa kuukaudessa, mediaani 2 042 euroa. Palkkataso on pysynyt lähes ennallaan edellisestä selvityksestä. Sosiaalityöntekijöinä työskentelevien sosionomien (AMK) keskiansio oli 2 345 euroa, mediaani 2 400 euroa. Lastenhoitajan ja hoitajan tehtävissä keskiansio oli 1 750 euroa kuukaudessa.

Korkeakoulututkintoa edellyttävissä sosiaalialan tehtävissä tehtävävaatimukset ja palkkaus ovat edelleen ristiriidassa. Keskipalkka jää alle suomalaisen keskipalkan (vuonna 2009 n. 2950 euroa/kk). Palkkauksen kautta arvioidaan myös alan arvostusta.

Vastaajilta kysyttiin, esittivätkö he palkkatoiveensa työnhaun yhteydessä. Vastavalmistuneista vain 14 % ilmoitti esittäneensä, 84 % ei esittänyt ja 2 % ei muistanut, miten oli toiminut.

6. TULEVAISUUDEN SUUNNITELMIA

6.1 Sosiaaliala on hyvä ala

Vastavalmistuneilla on edessään kymmeniä vuosia kestävä työura. Opiskeluaikaisten harjoittelujaksojen kokemusten ohella ensimmäisellä työpaikalla on merkitystä tulevaisuuden ratkaisuihin. Vastaajista 48 % ilmoitti työpaikan vaihdon olevan mielessä. Tulos on viisi prosenttiyksikköä suurempi kuin kahteen edelliseen selvitykseen verrattuna. Sosionomeista (AMK) 48 % ja sosiaalityön maistereista 49 % piti työpaikan vaihtomahdollisuutta todennäköisenä. Sosionomeista (AMK) lähes viidennes ja sosiaalityön maistereista joka kahdeksas ei osannut sanoa lähitulevaisuuden tavoitteita.

Avustajan tehtävissä työskentelevistä kolme neljästä ja lastenhoitajan/hoitajan tehtävistä yli kaksi kolmasosaa halusi vaihtaa työpaikkaa. Määräaikaiset työsuhteet vaikuttavat siihen, että lastentarhanopettajista 48 %:lla oli myös työpaikan vaihto mielessä. Johtotehtävät tuottavat tyydytystä, sillä niistä ei kukaan halunnut pois.

Kun kokemusta työelämästä alkaa kertyä, vahvistuu myös käsitys omasta alasta. Vastavalmistuneista 78 % piti sosiaaliajaa oikeana valintana. Kaksi vuotta sitten prosenttiosuus oli sama. Neljä viidestä niin sosiaalityön maistereista kuin sosionomeista (AMK) aikoi olla alalla. Muutosta aiempiin selvityksiin nähden ei ole.

Kaikista innokkaimpia alan vaihtajia olivat sosiaalityöntekijät. Tyytyväisimpiä alan valintaan ovat lastensuojelulaitosten ohjaajat, perhetyöntekijät ja sosiaaliohjaajat.

6.2 Osaamisen kehittäminen kiinnostaa

Vastaajilta kysyttiin opintoja koskevia jatkosuunnitelmia. Mahdollisuus oli nimetä useita vaihtoehtoja. Vastaajista lähes 70 % oli ajatellut lisäopintoja. Sosionomeista (AMK) 40 %:lla oli suunnitelmissa hakeutua suorittamaan ylempää ammattikorkeakoulututkintoa. Alan erikoistumiskoulutuksesta oli kiinnostunut 36 % ja sosiaalityön maisterikoulutuksesta 20 % sosionomeista (AMK). Kiinnostus erilaisiin koulutuksiin on lisääntynyt edellisistä vuosista.

Sosiaalityön maistereista 31 % halusi sekä sosiaalityön ammatillisiin lisensiaattiopintoihin että erikoistumisopintoihin. Tohtoritutkintoon hakeutumista oli ajatellut 22 %. Kakista vastavalmistuneista kolme kymmenestä ei ollut suunnitellut lisäkoulutukseen lähtemistä.

6.3 Vastavalmistuneet tyytyväisiä suorittamiinsa tutkintoihin

Tyytyväisyys suoritettuihin tutkintoihin on noussut jokaisessa Urapolku-kyselyssä. Sosiaalityön maistereista 55 % ja sosionomeista (AMK) 47 % olisi suorittanut tutkinnon sellaisenaan.

Yliopistosta sosiaalityön koulutuksesta valmistuneista 4 % olisi vaihtanut pääainetta. Tyytyväisyys sosiaalityön opintoihin on kasvanut merkittävästi, sillä kaksi vuotta sitten 16 % olisi vaihtanut pääaineen. Sen sijaan viidennes olisi vaihtanut sivuaineita. Kokonaan muun alan tutkinnon olisi suorittanut 3 %, vuonna 2007 tämä oli 11 %.

Sosionomeista (AMK) 16 % olisi vaihtanut opintokokonaisuuksia. Eroa edelliseen selvitykseen verrattuna ei ollut. Jokin toinen sosiaali- ja terveysalan koulutusohjelma olisi nyt jälkikäteen tuntunut paremmalta 5 %:n mielestä. Kokonaan eri alan tutkinnon olisi suorittanut 7 % sosionomeista (AMK), vuonna 2007 9 %.

7. JOHTOPÄÄTÖKSIÄ

Kyselyn tarkoituksena oli selvittää, miten Talentian vastavalmistuneet jäsenet ovat sijoittuneet työelämään ja onko näkyvissä uusia ammatti- ja tehtäväalueita, jotka vetävät puoleensa työuransa aloittavia. Selvitys osoittaa, että vuosina 2007 ja 2008 tutkintonsa suorittaneet ovat sijoittuneet työmarkkinoille erittäin hyvin. Sosiaalialan korkeakoulutettujen työttömyys oli tämän selvityksen mukaan 2 %.

Ripeä työllistyminen valmistumisen jälkeen vahvistaa kuvaa hyvästä työllisyystilanteesta. Vastavalmistuneista 93 % oli työllistynyt kolmen kuukauden sisällä. Nopeimmin työllistyivät edelleen sosiaalityön maisterit, joista 92 %:lla oli työpaikka kuukauden sisällä valmistumisesta. Myös sosionomien (AMK) työllistyminen oli sujuvaa, sillä näistä 84 % työllistyi kuukauden sisällä ja kolmen kuukauden sisällä 92 %. Opiskeluaikainen työssäkäynti vauhditti ensimmäisen työpaikan saamista, vaikka ero pelkästään opiskeluun keskittyneisiin kaventui aiempiin vuosiin verrattuna. Opiskeluaikaista työssä käyntiä ei voi pitää huonona asiana.

Useampana vuonna on kiinnitetty huomiota siihen, että sosiaalialan koulutetuilla on varsin pitkät opintopolut. Lähes puolet vastavalmistuneista oli aiemmin suorittanut joko ammatillisen tai korkeakoulututkinnon. Sosiaalityön maistereista 8 %:lla ja sosionomeista (AMK) 4 %:lla oli kaksi tutkintoa ennen nykyistä tutkintoa. Useamman tutkinnon suorittaminen nostaa väistämättä vastavalmistuneiden keski-ikää, joskin tällä kertaa kelpoisuuslain ja yliopistojen tutkintoasetuksen määräykset vaikuttivat sosiaalityön maistereiden keski-ian nousuun. Kouluttautuminen ja lisäosaamisen hankinta on tarpeellista, mutta samalla on kehitettävä keinot, miten aiemmin hankittu osaaminen voidaan paremmin ottaa huomioon jatkokouluttautumisessa.

Hyvästä työllisyystilanteesta huolimatta vastavalmistuneet kohtaavat myös työttömyyttä, kuitenkin vähemmän kuin aiemmin. Sosionomeista (AMK) 38 % ja sosiaalityön maistereista 12 % on ollut jossain vaiheessa työttömänä valmistumisen jälkeen. Työttömyysjaksot olivat lyhyitä ja osuivat määräaikaisten työsuhteiden väliin. Määräaikaiset työsuhteet ovat vähentyneet kaikissa ammattiryhmissä, hitaimmin lastentarhanopettajan tehtävissä. Kolme neljäsosaa lastentarhanopettajina toimivista oli määräaikaisessa työsuhteessa. Työttömyyttä kokeneet vastavalmistuneet suhtautuvat tulevaisuuteen valoisasti ja uskovat työllistymiseensä.

Laadullinen sijoittuminen antaa todellisen kuvan työllistymisestä. Sosiaalityön maistereista suurin osa aloitti työuransa sosiaalityöntekijänä. Työkokemuksen karttuessa sosiaalityöntekijän tehtävät vaihtuivat alan muihin tehtäviin. Työolosuhteet sekä tehtävien vaatimusten ja palkkauksen ristiriitaisuus selittävät siirtymistä. Myös halukkuus siirtyä alalta pois on suurempi kuin muilla ammattiryhmillä.

Sosiaalityöntekijöistä on pulaa. Selvityksen mukaan sosionomeista (AMK) 3 % työskenteli sosiaalityöntekijän tehtävissä. Pulaa on pyritty vähentämään uudistamalla tehtävärakenteita. Koulutuksen ja tutkimuksen kehittämissuunnitelmaan on kirjattu, että vuoteen 2012 mennessä lisätään yliopistojen sosiaalitieteisiin 100 uutta aloituspaikkaa. Aloituspaikat on tarkoitettu sosiaalityöhön. Lisäys on tapahtunut hitaasti. Jotta sosiaalityöntekijäpulaa voidaan vähentää, tulee sosiaalityön koulutuksen aloituspaikat saada käyttöön. Myös tehtävärakenteiden uudistamista tulee jatkaa.

Sosionomit (AMK) sijoittuivat suurimmaksi osaksi erilaisiin ohjaajan tehtäviin. Suurimmat yksittäiset ryhmät olivat lastenkodissa työskentelevät ohjaajat (17 %) ja sosiaaliohjaajat (10 %). Viime vuosina on ollut yleistä runsas tehtävänimikkeiden kirjo niin, että vain muutamalla vastaajalla saattoi olla sama tehtävänimike. Palkkauksen ja muiden vastausten perusteella voitiin arvioida vastaajan ammattiryhmä esimerkiksi ohjaajan tehtäviksi. Lastentarhanopettajan tehtävissä työskenteli 17 % sosionomeista (AMK). Osuus on hieman pienentynyt edellisistä selvityksistä.

Vaikka vastavalmistuneet ovat sijoittuneet työelämään hyvin, on edelleen huolenaiheena, että osa sosionomeista (AMK) työskentelee tehtävissä, joihin he ovat ylikoulutettuja. Epätarkoituksenmukainen sijoittuminen on merkittävästi vähentynyt viimeisten vuosien aikana. Vastaushetkellä vastavalmistuneista sosionomeista (AMK) 8 % työskenteli lastenhoitajan, hoitajan ja avustajan tehtävissä. Sosionomin (AMK) tutkintoon tähtäävät

aloituspaikat ovat kutakuinkin tasapainossa, eikä tarvetta aloituspaikkojen lisäämiseen ole.

Palkkauksessa on tapahtunut eteenpäin menoa, vaikka sosiaalialan korkeakoulutetut jäävät jälkeen suomalaisen palkansaajan keskiansion. Sosiaalialan työmarkkinoilla toimii kysynnän ja tarjonnan laki. Selvityksestä on nähtävissä, että osa vastavalmistuneista on pärjännyt kohtuullisesti palkkakilpailussa, silti kirittävää on joka ammattiryhmässä.

Selvityksessä haluttiin tietoa, onko näkyvissä uusia tehtäväalueita, joihin vastavalmistuneet ovat sijoittuneet. Uusia tehtäväalueita ei varsinaisesti löytynyt. Sen sijaan uusia ammattinimikkeitä on käytössä. Näitä ovat avotukipalvelun ohjaaja, omaisneuvoja, työnsuunnittelija ja urasuunnittelija. Näissä työskentelevien määrä on vielä pieni, mutta odotettavissa on kasvua. Sosionomit (AMK) ovat uusien areenoiden avaajia.

Vastavalmistuneille tehty kysely antaa yleisesti myönteisen kuvan sosiaalialasta. Alalle tulevat pitävät työtehtäviään monipuolisina, arvostavat työtään ja aikovat pysyä sosiaalialan tehtävissä. Opiskellut tutkinnot tyydyttävät ja osaamisen kehittäminen on vahvasti suunnitelmissa. Tästä voidaan olla tyytyväisiä. Vastavalmistuneet ovat edelleen sitä mieltä, ettei työssä saa tarpeeksi yhteiskunnallista arvostusta, vaikka tilanne on aiemmista vuosista parantunut. Tulevaisuudessa sosiaaliala joutuu kilpailemaan vetovoimaisuudesta muiden alojen kanssa. Jotta sosiaaliala on voittajien ryhmässä, tarvitaan edelleen kyselyssä esiin tulleiden epäkohtien korjausta. Sosiaaliala tarvitsee hyviä osaajia myös tulevaisuudessa.